

**ESSA IV. INTERNATIONAL EURASIAN SYMPOSIUM
ON SOCIAL SCIENCES AND ARTS**

ABSTRACT BOOK

ÖZET KİTAP

**ESSA IV. ULUSLARARASI AVRASYA SOSYAL BİLİMLER
VE SANAT SEMPOZYUMU**

İstanbul, 2024

ABSTRACT BOOK

ESSA IV. INTERNATIONAL EURASIAN SYMPOSIUM ON SOCIAL SCIENCES AND ARTS

12-13 July 2024, Istanbul / TURKIYE

ÖZET KİTAP

ESSA IV. ULUSLARARASI AVRASYA SOSYAL BİLİMLER VE SANAT SEMPOZYUMU

12-13 Temmuz 2024, İstanbul / TÜRKİYE

İstanbul, 2024

INTERNATIONAL EURASIAN SYMPOSIUM ON SOCIAL SCIENCES AND ARTS (ESSA)
ULUSLARARASI AVRASYA SEMPOZYUMU SOSYAL BİLİMLER VE SANAT (ESSA)

Adress: Kızılay Mah. İzmir 1-Cad. No: 13/11, 06530, Ankara / TURKEY

Web: essasymposium.org

E-posta: essasymposium@gmail.com

Tel: +905354737399

EDITOR / EDITÖR

Assist. Prof. Dr. Kiyal KAMCHYBEKOVA ABDİRAİM
Maksut ABDİRAİM

PROOFREADING / SON OKUMA

Prof. Dr. Abdulselam ARVAS

COVER AND GRAPHIC DESIGN / KAPAK VE İÇ TASARIM

Maksut Abdiraim

PUBLISHER / YAYINCI

KutBilim Research, Culture and Solidarity Association

ISBN: 978-605-73444-8-9

Istanbul, 2024

HOST INSTIUTIONS / EV SAHIPLERI

- Cusup Balasagun Kırgız Millî Üniversitesi (Kırgızistan)
- KutBilim Sosyal Bilimler ve Sanat Dergisi (Türkiye)

SUPPORTING INSTITUTIONS / DESTEKLEYEN KURUMLAR

- Kırgızistan Cumhuriyeti Ulusal Bilimler Akademisi (Kırgızistan)
- ARTSHIP Foundation (ABD), The Saint Andrew the First-Called Georgian University (Gürcistan)
- Hal & Dem Psikoloji ve Nöropedagoji Enstitüsü (Türkiye)
- Tashkent State Pedagogical University named after Nizami (Özbekistan)
- KutBilim Araştırma, Kültür ve Dayanışma Derneği (Türkiye)

INVITED SPEAKERS / DAVETLI KONUŞMACILAR

- Prof. Dr. Zina KARAEVA, Kırgızistan Uluslararası Üniversitesi, Kırgızistan
- Prof. Dr. Yurdagül MEHMEDOĞLU, Marmara Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Rabiyat ASLANOVA, Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan
- Prof. Dr. Emilia ALAVERDOV, Gürcistan Teknik Üniversitesi, Gürcistan
- Prof. Dr. Gulnar KOZGAMBAYEVA, El-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi, Kazakistan
- Doç. Dr. Shurubu KAYHAN, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türkiye

ORGANIZING BOARD / DÜZENLEME KURULU

- Prof. Dr. Valeri MODEBADZE, Gürcistan Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bölümü / Gürcistan (BAŞKAN)
- Doç. Dr. Metin KAR, Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi / Türkiye (BAŞKAN)
- Prof. Dr. Zina KARAYEVA, Kırgızistan Uluslararası Üniversitesi, Kırgızistan
- Doç. Dr. Yagut ALİEVA, Bakü Devlet University, Azerbaycan.
- Dr. Öğr. Üyesi Kıyal K. ABDİRİM, Dicle University, Türkiye.
- Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Şerif AZARKAN, Dicle University, Türkiye

SCIENCE BOARD / BİLİM KURULU

- Prof. Dr. Abdıldacan AKMATALİYEV, Kırgız Milli İlimler Akademisi, Kırgızistan.
- Prof. Dr. Çaşteğin TURGUNBAYER, Dicle Üniversitesi, Türkiye.
- Prof. Dr. Ergin JABLE, Priştine Üniverstitesi, Kosova.
- Prof. Dr. Naciye ATA YILDIZ, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye.
- Prof. Dr. Nezir TEMÜR, Gazi Üniversitesi, Türkiye.
- Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye.
- Prof. Dr. Tahir ZORKUL, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye.
- Prof. Dr. Tyntchtykbek Tchoroev (Tıncıtkbek Çorotegin), Cusup Balasagun Kırgız Millî Üniversitesi, Kırgızistan
- Doç. Dr. Azhar SHALDARBEOVA, L.N. Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi, Kazakistan.
- Doç. Dr. Nazgül ISABAYEVA, Erzincan Üniversitesi, Türkiye.
- Doç. Dr. Edina KUDUZOVIC, Tuzla Üniversitesi, Bosna Hersek.
- Doç. Dr. Elena BUDYKA, A.I. Yevdokimov Moskova Devlet Tıp ve Diş Hekimliği Üniversitesi, Russia Federasyonu.
- Doç. Dr. Enkhbat AVIRMED, Mongol Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Mogolistan.
- Doç. Dr. Mayrambek OROZOBAYEV, Ardahan Üniversitesi, Türkiye.
- Doç. Dr. Medera HALMATOV, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Türkiye.

- Doç. Dr. Naile ASKER, Azerbaican Mill İlimler Akademisi, Azerbaycan.
- Dr. Myagmarsuren DASHZEVGE, Milli Yönetişim Akademisi, Mogolistan.
- Dr. Sevinç ALİEVA, Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan.

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

THE ENDURING GREAT POWER RIVALRY OVER TRANSCONTINENTAL TRADE DOMINANCE	1
TÜRKİYE'DE 2000 SONRASI KENT HEYKELLERİNİN BİÇİM İÇERİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	2
SEMIOTICS UNITS IN KYRGYZ CULTURE AND LITERATURE AND THEIR TRANSLATION INTO ENGLISH	3
FUZZY THRESHOLD; ANALYSIS OF THE ARTISTIC BACKGROUND ON WHICH UNDETERMINED PHENOMENA ARE BASED	4
KIRGIZ TÜRKLERİNDE GEÇİŞ DÖNEMİ RİTÜELLERİ	6
FATMA FAHRÜNİSA HANIM'IN DİLHARAP ROMANINDA KÜLTÜR İZLERİ	8
ÇEVİRİMİÇİ KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİĞİ KORUMAK: YAPAY ZEKÂNIN EĞİTİLDİĞİ VERİNİN ÖNEMİ, RİSKLER VE POLİTİKA GEREKLİLİKLERİ	10
DEĞİŞİME KARŞI DİRENÇ KONUSUNA YÖNELİK YAPILAN EĞİTİM ÇALIŞMALARININ SİSTEMATİK DERLEMESİ	11
OKUL MÜDÜRLERİNİN YÖNETSEL KİNDARLIK DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	13
OKUL ÖRGÜT ŞEMASININ SİSTEM KURAMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	15
RESSAM MUSTAFA SURURİ TAYLAN (1891-1947)(DÖNEMİ, HAYATI VE SANATI)	16
TRABZON SÜLÜKLÜ MEZARLIĞINDA BULUNAN 19. YÜZYIL ERKEK MEZAR TAŞLARI - I (1800-1824)	17
ÇOCUKLARDA KİMLİK OLUŞUM VE GELİŞİM SÜRECİNDE EĞİTSEL PAYDAŞLARIN ROLÜ (SOSYOLOJİK ANALİZ).....	19
BARİLLA AFİŞ SERİSİNİN SEMANTİK, SENTANTİK VE PRAGMATİK AÇIDAN İNCELENMESİ	21
SOSYOLOJİK BAĞLAMDA DİN	22
SINIF ÖĞRETMENLERİN İLKOKUL MATEMATİK DERS KİTAPLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	23
YENİ İLKOKUL MATEMATİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ	24
DÜNYA GENELİNDE ERP VE CRM KULLANIMI: TÜİK VERİLERİYLE TÜRKİYE ÖRNEĞİ	25
SAĞLIK VE ÇEVRE KOŞULLARININ OECD DAHA İYİ YAŞAM ENDEKSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE DAİR BİR İNCELEME	27
KÜLTÜREL BELLEK KODLARININ GÖSTERGE MEKÂNI OLARAK EL SANATLARI (DENİZLİ ÖRNEKLEMİ).....	29
İNTAGLIO VE KAMEO OYMALARINDA İŞLEME TEKNİKLERİ	31
LEXICOLOGICAL ASPECT OF TEACHING BILINGUAL TURKIC LANGUAGE SPEAKING STUDENTS	33
WALLACE CHAN VE MÜCEVHERDE İNOVATİF ÇALIŞMALARI	34
SAGALASSOS ANTİK KENTİ MOTİFLERİNİN BİLGİSAYAR TEKNOLOJİLERİ İLE TAKIYA AKTARILMASI	36
2023 GENEL SEÇİMLERİ İLE 2024 YEREL SEÇİM SONUÇLARININ MUKAYESESİ (ELAZIĞ ÖRNEĞİ)	38
HUMAN AGONY: A VOICE OF CONTEMPORARY INDIAN ENGLISH POETRY	40
POSSIBLE ADVANTAGES AND DRAWBACKS OF USING CHATGPT IN LESSON PLANNING: ENGLISH LANGUAGE TEACHING	41
ÖĞRETMEN İMAJİ: BİR DOKÜMAN ANALİZİ ÇALIŞMASI	42

EĞİTİMDE RUHSAL LİDERLİK: BİR DOKÜMAN İNCELEMESİ	43
TRAFİK POLİSLERİ VE ÖZEL HAREKÂT BİRİMİ ÜYELERİNİN İŞ STRESİ VE PSİKOLOJİK SAĞLIK DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	44
TARIK TUFAN'IN HİKÂYELERİNDE ÖZEL ADLAR	45
APOLLON'A HYMNOS'TA BİR YASA	46
EVALUATING ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEM OF ISTANBUL AIRPORT IN ALIGNMENT WITH SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS	48
NIGERİEN FARMERS FACING CLIMATE AND ENVIRONMENTAL CHANGE: SOCIO-ANTHROPOLOGICAL ANALYSIS BASED ON THE EXAMPLE OF DEPARTMENT OF GOURÉ	49
ENFLASYON MUHASEBESİ VE MALİ TABLOLARA ETKİSİ	50
ANADOLU MAKAMSAL EZGİLERİ İLE ANTİK YUNAN, BİZANS VE ORTAÇAĞ MODAL DİZİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	51
SANATTA SERGİLEME YÖNTEMLERİ.....	52
TÜRK RESİM SANATINDA ÇAĞDAŞLAŞMA YOLUNDAKİ ADIM: D GRUBU SANAT TOPLULUĞU	53
ÇAĞDAŞ SANATTA BİR İLERLEME HAREKETİ OLARAK EKOLOJİK YAKLAŞIMLAR.....	54
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISININ YORDANMASINDA ÖZ ŞEFKAT VE ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN ROLÜ	55
ЭКСПЛИКАЦИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ ЧЕЛОВЕКА В ЖЕСТОВЫХ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦАХ РУССКОГО И КЫРГЫЗСКОГО ЯЗЫКОВ	56
ETHNOLOGICAL STUDY OF TABOOS IN THE SELECT WORKS OF EASTERINE KIRE: MATTER OF LIFE & DEATH	58
AFFLICTION OF ADIVASI: A SUBALTERN READING OF NARAYAN'S KOCHARETHI	59
ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜREL MİRAS KONULARININ YERİ VE ÖNEMİ	60
ҚАЗАҚСТАНҒА ДЕПОРТАЦИЯЛАНҒАН ХАЛЫҚТАРДЫҢ ТАРИХЫ:КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРІ МЕН БЕЙІМДЕЛУІ (ПОЛЯКТАР МЫСАЛЫНДА)	61
ЭТНИКАЛЫҚ ТАРИХ БОЙЫНША ҚАЗІРГІ ТАРИХНАМАДАҒЫ ПӘНАРАЛЫҚ ТӘСІЛДЕР МЕН БАҒЫТТАР (ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ЭТНИКАЛЫҚ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ ОҒЫЗ ТАЙПАЛАРЫ МЫСАЛЫНДА)	62
GENDERED PENALTY- A STUDY OF CARE WORK ROLE ON WOMEN IN INDIAN ACADEMIA	63
THE IMPORTANCE OF THE PROTECTED AREA IN THE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE TOURISM IN THE MOUNTAINOUS REGION	64
DEVELOPMENT TREND OF HOSPITALITY IN MOUNTAINOUS ADJARA	65
THE ROLE OF EMOTIONAL STATE IN THE DEVELOPMENT OF TYPE 2 DIABETES MELLITUS	66
THE THERAPEUTIC INFLUENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF STUDENTS.....	67
VIII. VE XII. YÜZYILLARDA BELH ŞEHRİ	68

THE ENDURING GREAT POWER RIVALRY OVER TRANSCONTINENTAL TRADE DOMINANCE

Valeri MODEBADZE

Prof. Dr., Georgian Technical University
modebadzevaleri07@gtu.ge
ORCID:0000-0002-1232-4841

Abstract

This article describes the competition and rivalry among the great powers to dominate and control strategic trade routes. Research has revealed that there has always been a fierce competition between great powers and superpowers to control and dominate transcontinental trade routes. Controlling these strategic trade arteries allows a great power to project its power worldwide and exert pressure on sovereign countries. Great powers have an economic, geopolitical and cultural motivations to control and dominate transcontinental trade routes. Trade routes are lifelines for resources and military movement. Securing them strengthens a great power's global reach and influence. By controlling trade routes, great powers gain the ability to reward friendly nations and establish close commercial and economic relations with them and punish the rivals by denying them the access to economic lifelines.

Keywords: transcontinental trade routes, the Silk Road, maritime trade routes, rivalry between great powers, motivations for controlling trade routes.

TÜRKİYE'DE 2000 SONRASI KENT HEYKELLERİNİN BİÇİM İÇERİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Metin KAR

Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Heykel Bölümü, metin.kar@kocaeli.edu.tr

Özet

2000 sonrası Türkiye'de kent heykelleri, sanatsal ve estetik açıdan birçok tartışmaya neden olmuştur. Bu dönemden sonra yapılan bazı heykeller, tasarım hataları, malzeme seçimindeki yetersizlikler ve yerleştirildikleri mekânlarla uyumsuzluk gibi sorunlarla eleştiri konusu olmuştur. Heykellerin biçim ve içerik sorunları, toplumun beklentilerini karşılamamakta, hatta bazı durumlarda tepki çekmektedir. Estetik yetersizliklerin yanı sıra, bazı heykellerin verdiği mesajdan çok biçimsel olarak kötü olarak değerlendirilmekte, toplumda heykel sanatının yeterli olup olmadığıyla ilgili tartışmalara ve yargılara yol açmaktadır. Kamusal alanda heykellerin toplum tarafından kabul görmesini zorlaştırmakta ve kamusal alana heykel konulmaması düşüncesini doğurmaktadır.

Özellikle kamusal alanlarda yer alan heykeller, kentin estetik değerlerine katkıda bulunması beklenirken, bu hedefin uzağında kalmakta ve hatta bazen kent dokusunu bozucu etkiler yaratmaktadır. Heykellerin toplumla kurduğu bağın zayıf olması, halkın bu eserleri benimsememesine neden olmaktadır. Bu durum, sanatçıların ve tasarımcıların kent estetiği ve toplumun sanatsal beğenileri konusunda daha bilinçli ve hassas olmaları gerektiğini göstermektedir.

Ayrıca, heykellerin yerleştirildiği mekânların özelliklerine uygun olmayan tasarımlar, estetik uyumsuzluklar doğurmakta ve bu da eserlerin sanatsal değerini düşürmektedir. Heykellerin kent kimliğiyle bütünleşmesi için mekân ve eser arasındaki uyumun sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Tüm bu eleştiriler, gelecekte daha başarılı kent heykellerinin ortaya çıkması için sanatçıların ve şehir plancılarının daha dikkatli ve bilinçli çalışmalar yapmalarını gerektirmektedir. Heykellerin biçim ve içerik açısından daha nitelikli, estetik ve fonksiyonel olabilmesi, kentlerin sanatla olan ilişkisini güçlendirecek ve toplumsal kabulü artıracaktır.

Anahtar Kelime: Kent, Heykel, Biçim, İçerik, Yerel Yönetim

SEMIOTICS UNITS IN KYRGYZ CULTURE AND LITERATURE AND THEIR TRANSLATION INTO ENGLISH

Zina KARAEVA

Doctor of philology, Professor, International University of Kyrgyzstan
zina.karaeva@yahoo.com

Abstract

The article explores semiotic units in Kyrgyz culture and literature and their translation from Kyrgyz into English. The semiotics traditionally studies about signs and their functions. Semiotics is the study of how words and other symbolic systems of communication make meaning. Semiotics exist in all spheres of our life: social, cultural, biology- the names of the herbs as medicine, Zoology -behavior of the animals, chemistry- the names of the elements, art, films, pictures, in literature, epics- sacred places and numbers. Every culture has their own special semiotic units. In this article we will deal with interpretation of the name of the great epic “Manas”, Kyrgyz people’s talking to the whip, and about spiritual supporters of the people.

Keywords: semiotic units, disembodiment, singularity, arbitrariness, spiritual supporters, communication through semiotic units, sacred numbers and places.

FUZZY THRESHOLD; ANALYSIS OF THE ARTISTIC BACKGROUND ON WHICH UNDETERMINED PHENOMENA ARE BASED

Prof. Dr. Yurdagül Mehmedoğlu

yurdagulmehmed@gmail.com

Abstract

Meaning sometimes appears as the sole legitimacy of a person when establishing her/his ties with the world. When it comes to the visual arts, bringing the meaning to light about aesthetic conceptions requires the effort to think about qualities and criteria. In this study, it will be claimed that 'blurred', as a factual phenomenon where photography and painting meet, creates a fuzzy meaning both qualitatively and in principle, and that this meaning opens up a considerable unusual cohesion position in the historicity of art. This essay, which is hoped to reveal questions such as whether different art experiences related to the undefined field mentioned in this text can be brought to a methodological level, or whether the blurred field, where the art action that tries to make the historical and spatial context implicit, becomes problematic, can be based on the background of logic, has been tried to be woven around a concept proposal. So, borrowing the perspective of the fuzzy logic concept developed by A. Zade while working on system theories in the 1960s (Lotfi A. Zadeh, 1996), the 'uncertain' between two certain ones is also used as a logical background in today's painting and photography. The concept of hazy aesthetics was suggested to express that it could function in the art of photography.

This naming initiative can be seen as just one of the results of the inevitable pressure of digital art and artificial intelligence, beyond what is seen as interest in terms of the asset areas of the two wealth that surpass Bitcoin. However, before this, I should mention that there is a philosophical and explanatory background behind its way of understanding, which enables the transformation of art, and that the pieces of art are not drawn directly from the lines between the lines. This effort will require a brief look at the process, the essentials between the ways of understanding and envisioning life and the styles of making art. From this point on, the Ministry will point out the sameness of the styles of understanding/imagining the world in the West and the impulses that brought the art schools to a turning point, and will confront the fact that painting after the 15th century and photography in the 19th century diversified on the basis of Aristotle Philosophy and a Cartesian logic.

This work, largely along with the course of painting and photography in art history, interprets the strange (unusual/uncertain, undefined/blurry field, which is the common cluster where they meet today, with the understanding of Fuzzy Aesthetics, as an effort to reveal cohesion (harmony) must be seen. From this sentence; This text will try to think about the aesthetic field, criteria and criteria that spread from visual arts to the adventure of photography and painting;

a-What does the point of view and style experiences that do not fit the parameters, that are unusual/uncertain/intersections mean for art?

b- Can the strange, generally contradictory art experiences that do not comply with the usual be seen as imaginary and historical events with a structure relative to the logical

ones that include our world visions, in the sense that they have an evaluation on their own?

Fuzzy threshold, which includes the vague/fluid/blurry features that are the common area of painting and photography, claims that it can be one of the insights that will clear the ground of the field of interpretation.

Keywords: Art phenomenology, philosophy of photography, philosophy of art, fuzzy logic, aesthetics, art history, uncertain, undefined

KIRGIZ TÜRKLERİNDE GEÇİŞ DÖNEMİ RİTÜELLERİ

Shurubu KAYHAN

Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
shurubu.kayhan@msgsu.edu.tr

Özet

Kırgız Türkleri en eski Türk topluluklarından olup, tarihi ve kültürel süreç içinde milli ve manevi miraslarını koruma konusunda büyük bir özveri gösteren halklardır. Geçiş dönemleri: doğum, evlilik ve ölüm ile ilgili ritüeller de bunların başında yer almaktadır. Kırgızlarda geçiş dönemi ritüelleri, kültürün ve geleneklerin devamlılığında önemli bir yer tutmaktadır. Dolayısıyla geçiş dönemi ritüelleri de gelenek içerisindeki yerini muhafaza etmiştir. Ancak zaman içerisinde bunlardan bazıları değişikliklere uğrarken bazıları da unutulmuştur. Özellikle doğum adetleri, Kırgız Türklerinde en derin köklerine işaret eden ritüeller arasında yer almaktadır. Geleneksel Kırgız toplumunda, doğum bir ailenin ve topluluğun hayatındaki en önemli olaylardan biri olarak kabul edilir ve bu özel an çeşitli ritüellerle kutlanır. Neslin devamlılığı, geleneklerin, göreneklerin, kültürel yapıların aktarımı evlilik ve aile kurumuyla sağlanır. Evlilik törenleri, bulunduğu ortama göre çeşitlilik arz eden, ulusal yapının şekillenmesinde birçok değer ve davranışın kazanılması açısından işlevsel bir etkiye sahiptir. Bu nedenle Kırgız kültüründe evliliğe büyük önem verilir. Evliliğe bağlı olarak yapılan törenler halkın kültürü hakkında bizlere geniş bilgiler aktarır. Geçiş döneminin son halkası olan ölümün tanımları kültüre, inanca ve yaşam tarzına göre değişiklik göstermektedir. Kırgızlardaki ölüm ile ilgili adet ve ritüellerin çeşitliliği ve işlevlerinin çokluğu dikkat çekicidir.

Bu araştırmada Kırgız Türklerinin geçiş dönemi ritüelleri, “doğum”, “evlilik” ve “ölüm” olarak üç başlık altında incelenecek, her bir dönemde uygulanan ritüeller ele alınacak ve bunların kültürel alt yapıları araştırılarak zaman içerisinde yaşanan değişiklikler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kırgız Türkleri, ritüeller, doğum, evlilik, ölüm.

TRANSITION PERIOD RITUALS OF KYRGYZ TURKS

Abstract

Kyrgyz Turks are one of the oldest Turkish communities and are a people who have shown great devotion to preserving their national and spiritual heritage in the historical and cultural process. Transition periods: rituals related to birth, marriage and death are at the forefront of these. Transition period rituals in Kyrgyz have an important place in the continuity of durations and traditions. For this reason, transition period rituals have been preserved in their place in tradition. However, some have changed over time and some have been forgotten. Especially birth customs are among the rituals that indicate the deepest roots in Kyrgyz Turks. In traditional Kyrgyz society, birth is considered one of the most important events for a member and members, and this is celebrated with various rituals. The continuity of the generation, the transfer of traditions, customs and

cultural structures have been provided by the institution of marriage and family. Marriage ceremonies, which are diverse compared to the average, have a functional effect in terms of gaining many values and behaviors in the formation of national capital. For this reason, great importance is given to marriage by Kyrgyz individuals. Ceremonies performed in connection with marriage provide us with extensive information about the culture of the people. The definitions of death, which are the last changes of the transition period, change according to culture, belief and lifestyle. The variety and multiplicity of the customs and rituals related to death in the Kyrgyz are remarkable. In this research, the transition period rituals of the Kyrgyz Turks will be examined under three headings as "birth", "marriage" and "death", the rituals applied in each period will be discussed and their cultural substructures will be investigated and the changes experienced over time will be evaluated.

Keywords: Kyrgyz Turks, rituals, birth, marriage, death.

FATMA FAHRÜNİSA HANIM'IN DİLHARAP ROMANINDA KÜLTÜR İZLERİ

Pınar AK

Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2565-2051>
Pnak511@gmail.com

Özet

Kültür, bir toplumun sahip olduğu ortak birikimlerin, değerlerin, inançların, geleneklerin, dilin, sanatın, mimarinin, müziğin, yeme-içme alışkanlıklarının ve diğer sosyal yapıların bir bütünüdür. Tarih içerisinde yaratılarak kuşaktan kuşağa aktarılan bu unsurlar, o toplumun kimliğini belirler ve onun varoluşunu şekillendirir. Dolayısıyla kültür, geçmişle gelecek arasında bir köprü kurarak toplumları bir arada tutan temel bir yapı taşı olarak varlık gösterir. Edebiyat ise bir toplumun kültürel mirasını yansıtan ve taşıyan bir araçtır. Edebî eserler, bir toplumun değerlerini, inançlarını, örf ve âdetlerini, yaşam tarzlarını yansıtarak kültürel bağlamı yaşatmakta ve aktarmaktadır. Kültürün izlerini gördüğümüz eserlerden birisi de Fatma Fahrünisa Hanım tarafından kaleme alınan *Dilharap* romanıdır. *Dilharap*, XIX. yüzyıl İstanbul'unda bir kadının başından geçen kötü bir evlilik olayını konu almaktadır. Fatma Fahrünisa Hanım, bu olay etrafında arka planda devrin sosyal anlayışına, gelenek – göreneklerine, eğitim algısına, dini, ahlaki ve ekonomik yapıya, serbest zaman etkinliklerine yer vermiştir. Çalışmamızda *Dilharap* romanında görülen bu kültür izlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada öncelikle kültür kavramına değinilmiş, kültür ve edebiyat etkileşimi sunulmuş, akabinde romanda yer alan kültür izleri ayrı ayrı irdelenmiştir. Değerlendirme sonucunda *Dilharap* romanının kültürel unsurlara geniş bir malzeme sağladığı görülmüştür. Bu bağlamda *Dilharap* romanı hem kültürün bir yansıtıcısı hem de aktarıcısı olarak dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dilharap, Fatma Fahrünisa Hanım, Türk romanı, kültür.

CULTURAL TRACES IN FATMA FAHRÜNİSA HANIM'S NOVEL DİLHARAP

Abstract

Culture is a synthesis of the collective accumulations, values, beliefs, traditions, language, arts, architecture, music, culinary habits, and other social structures that a society possesses. These elements, created throughout history and transmitted from generation to generation, determine the identity of a society and shape its existence. Thus, culture manifests as a fundamental building block that keeps societies together by bridging the past and the future. Literature, on the other hand, serves as a tool that reflects and carries forward a society's cultural heritage. Literary works preserve and transmit the cultural context by reflecting a society's values, beliefs, customs, and lifestyle. One of the works where we can see traces of culture is the novel *Dilharap* written by Fatma Fahrünisa Hanım. *Dilharap* focuses on the unfortunate marriage incident of a woman in

19th century Istanbul. Fatma Fahrünisa Hanım includes background information on the social understanding, traditions, education perception, religious, moral, and economic structures of the period, as well as leisure activities, around this incident. The aim of our study is to examine these cultural traces observed in the novel *Dilharap*. Firstly, the concept of culture is discussed, followed by the presentation of the interaction between culture and literature. Subsequently, the cultural traces in the novel are analyzed separately. The evaluation reveals that the novel *Dilharap* provides extensive material on cultural elements. In this context, the novel *Dilharap* stands out both as a reflector and transmitter of culture.

Keywords: Dilharap, Fatma Fahrünisa Hanım, Turkish novel, culture.

ÇEVİRİMİÇİ KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİĞİ KORUMAK: YAPAY ZEKÂNIN EĞİTİLDİĞİ VERİNİN ÖNEMİ, RİSKLER VE POLİTİKA GEREKLİLİKLERİ

Aziz Göksal YILMAZ

PhD. info@asilnet.com

ORCID ID: 0000-0003-1083-6285

Özet

Yapay zeka sistemlerinin performansı ve doğruluğu, büyük ölçüde eğitildikleri veri setlerinin niteliği ve çeşitliliğine bağlıdır. Yapay zeka dil modellerinin eğitildiği dijital içeriğin ağırlıklı olarak Kuzey Amerika İngilizcesi olduğunu, bu durumun dijital ayak izi küçük olan dilleri bu alanda marjinalleştirdiğini belirtilmiştir. Yine yapay zekanın eğitildiği çevrimiçi verinin, bu verileri sıklıkla üreten grupların ve toplumların kültürünü ve bakış açılarını yansıttığı, ideal kültürel çeşitliliğe sahip olmadığı bilinmektedir.

Yapay zekalar, eğitildikleri bu çevrimiçi verileri kullanarak son derece hızlı ve ucuz şekilde yazılı ve görsel içerikler üretmekte, bu durumun farklı kültürlere özgü içerik üretiminin azalmasına yol açtığı da gözlemlenmektedir. Bütün bu süreç, var olan çevrimiçi kültürel hegemonyanın pekişmesi ve diğer çevrimiçi kültürlerin marjinalleşmesi sürecini hızlandırmaktadır. Kültürlerin çevrimiçi varlığı ve çeşitliliği, yapay zeka kaynaklı bir tür “çevrimiçi asimilasyon” tehdidiyle karşı karşıyadır. Bu riskin siyasi düzlemde farkındalığını arttıracak çalışmalar, çevrimiçi kültürel çeşitliliğin korunması bağlamında oldukça önem arz etmektedir.

Bu bağlamda araştırmada, “Türkiye Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025” kitapçığı ve “Avrupa Birliği Yapay Zeka Yasası” gibi, yapay zekayla ilgili oluşturulmuş ulusal ve bölgesel stratejiler, regülasyonlar ile kontrol mekanizmaları incelenmiş, Dünya Ekonomik Formu Küresel Riskler 2024 Raporu’nun yapay zeka kaynaklı küresel risk değerlendirmeleri masaya yatırılmıştır. İncelenen dokümanlarda, yapay zekanın yaratacağı risklere karşı çeşitli önlemler alındığı, ancak yapay zekanın temeli olan makine öğrenmesi sürecinde kullanılan çevrimiçi verilerin, nitelik ve niceliksel kontrolünü sağlayacak mekanizmaların henüz yaygın bir siyasi gündem oluşturmadığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka, eğitim verisi, kültürel çeşitlilik, çevrimiçi kültürel asimilasyon.

DEĞİŞİME KARŞI DİRENÇ KONUSUNA YÖNELİK YAPILAN EĞİTİM ÇALIŞMALARININ SİSTEMATİK DERLEMESİ

Aysun YÜKSEL BAŞAR

Uzm., Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Doktora Programı, aysun.yuksel88@hotmail.com

Adem BAYAR

Prof. Dr., Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Bölümü, adembayar80@gmail.com

Özet

Bu çalışmayla eğitim alanında yapılmış değişime karşı direnç konusunun ele alındığı çalışmaların sistematik olarak incelenmesi amaçlanmaktadır. Değişime karşı direnç konusunda yapılan çalışmaların sistematik derlemesi ile bu alanda yapılmış çalışmaların türü, yöntemi, örnekleme, ilişkili olduğu değişkenleri hakkında genelleme yaparak bilgi tabanına katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında 2007-2023 yılları arasında Türkiye’de eğitim alanında yapılmış değişime karşı direnç konusundaki çalışmalar incelenmiştir. “Değişim”, “Direnç”, “Örgütsel Değişim”, “Değişim direnci” ve “Değişime karşı direnç” anahtar sözcükleri kullanılarak YÖK TEZ, Google Akademik arama motoru, DergiPark ve TR Dizin (Ulakbim) veri tabanları taranmıştır. Bu bağlamda 29 tez ve 13 araştırma makalesi tespit edilmiştir. Tespit edilen çalışmalar sistematik olarak incelenmiştir. Çalışma kapsamında 1 doktora tezi, 28 yüksek lisans tezi ve 13 makale olmak üzere toplam 42 çalışma değerlendirilmiştir. Değerlendirilen çalışmaların 39’u nicel araştırma yöntemiyle, 3’ü nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. Çalışmaların örneklemlerini en çok öğretmenler oluşturmaktadır. Daha sonra sırasıyla okul yöneticileri, akademisyenler, öğrenciler ve denetmenler örnekleme oluşturmuşlardır. Ayrıca tez çalışmalarında örnekleme ağırlığının öğretmenlerde olduğu görülmektedir. Çalışmalar Türkiye’nin farklı illerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaların büyük bir kısmı İstanbul ilinde gerçekleştirilmiş olup İzmir, Ankara, Konya, Mersin, Manisa, Adıyaman, Bolu, Çorum, Kastamonu, Ağrı, Kırklareli, Tekirdağ, Uşak, Bartın ve Kilis gibi farklı illerde de çalışmalar yürütülmüştür. Yapılan değerlendirme sonucunda değişime direnç konusunda yapılan çalışmalarda araştırma makalelerinin az sayıda olduğu, karma yöntemle yapılan araştırmaların hiç olmadığı, nitel çalışmaların yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda değişime direnç konusunda nitel ve karma çalışmalar ile bilimsel araştırma makalelerinin artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örgüt, eğitim, değişim, değişime karşı direnç

SYSTEMATIC REVIEW OF EDUCATION PROGRAMS ON RESISTANCE TO CHANGE

Abstract

This study aims to systematically review studies addressing resistance to change in the field of education. The systematic review of studies on resistance to change seeks to contribute to the knowledge base by generalizing the types, methods, samples, and

associated variables of studies conducted in this area. The scope of the study includes an examination of research on resistance to change in the field of education in Turkey between 2007 and 2023. Keywords such as "Change," "Resistance," "Organizational Change," "Resistance to Change," and "Resistance to Change" were used to search the YÖK TEZ, Google Scholar search engine, DergiPark, and TR Dizin (Ulakbim) databases. In this context, 29 theses and 13 research articles were identified. These studies were systematically reviewed. A total of 42 studies, including 1 doctoral dissertation, 28 master's theses, and 13 articles, were evaluated. Of the evaluated studies, 39 employed quantitative research methods, and 3 employed qualitative research methods. Teachers constituted the majority of the samples, followed by school administrators, academics, students, and inspectors. Additionally, the majority of samples in thesis studies were teachers. The studies were conducted in various provinces across Turkey. A significant portion of the studies were carried out in Istanbul, with other studies conducted in provinces such as Izmir, Ankara, Konya, Mersin, Manisa, Adıyaman, Bolu, Çorum, Kastamonu, Ağrı, Kırklareli, Tekirdağ, Uşak, Bartın, and Kilis. The evaluation revealed that research articles on resistance to change are few in number, no studies employed mixed methods, and qualitative studies are insufficient. Consequently, it was concluded that there is a need for more qualitative and mixed-method studies as well as scientific research articles on resistance to change.

Keywords: Organization, education, change, resistance to change.

OKUL MÜDÜRLERİNİN YÖNETSEL KİNDARLIK DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Aysun YÜKSEL BAŞAR

Uzm., Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Eğitim Yönetimi Doktora Programı, aysun.yuksel88@hotmail.com

Adem BAYAR

Prof. Dr., Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Bölümü, adembayar80@gmail.com

Özet

Bu araştırma, okul müdürlerinin yönetsel kindarlık davranışlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesini amaçlamaktadır. İlgili araştırma nitel araştırma yöntemi çerçevesinde fenomenoloji (olgubilim) deseniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Samsun ilinde farklı okul türlerinde (ilkokul-ortaokul-lise) görev yapan 12 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi doğrultusunda maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğiyle belirlenmiştir. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Veriler, betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmaya göre öğretmenler kindarlık kavramını intikam, düşmanca davranış ve tutum/düşmanlık, hırs, öfke, nefret, güç gösterisi, ayrışma ve yargı olarak ifade etmişlerdir. Araştırmaya göre katılımcılar okul müdürlerinin kindarlık içeren davranışlarını yapılanı unutmamak, yapılacak işlere yansıtma, ayrıştırıcı ve ötekileştirici tavır sergilemek, sözlü olarak atışmak şeklinde olduğunu; okul müdürlerini bu davranışlara yönelten sebepleri de yöneticinin kişisel duyguları (ego), Öğretmenlerin görevleri sorgulaması, yöneticinin karakteri, yöneticinin görev tanımını bilmemesi, yöneticinin istediği işlerin yapılmaması, üst amirlerin baskısı, iletişim bozuklukları/anlaşmazlıklar, psikolojik sorunlar ve makam hırsı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar okul müdürlerinin kindarlık içeren davranışlarına karşı iletişim, sessiz kalma, aynı karşılığı verme, ilişkiyi azaltma ve yasal yola başvurma gibi tepkiler verdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar, kindarlık içeren davranışların bireysel ve mesleki yaşamlarına etkisinin moral ve motivasyon düşüklüğü, iş doyumunun azalması, okuldan soğuma, huzursuz okul ortamı, iş veriminin azalması, okul aidiyetliğinin azalması, okuldaki huzursuzluğun eve yansması şeklinde olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya göre okul müdürlerinin yönetim görevlerini yerine getirirken görev bilinciyle hareket edip kişisel duygularından arınması, insan ilişkileri yeterliklerinin geliştirilmesi amacıyla eğitimler verilmesi, okul müdürlerine yönelik ölçülebilir denetimlerin yapılması gibi önerilere ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul müdürü, yönetsel kindarlık, öğretmen

TEACHERS' VIEWS ON THE ADMINISTRATIVE SPITEFULNESS BEHAVIORS OF SCHOOL PRINCIPALS

Abstract

This study aims to examine teachers' views on the administrative spitefulness behaviors of school principals. The research was conducted within the framework of qualitative research methodology using a phenomenological design. The study group consists of 12 teachers working in different types of schools (elementary, middle, high) in Samsun during the 2023-2024 academic year. The study group was determined using the maximum variation sampling technique within the scope of purposeful sampling. Data for the research were collected through semi-structured interview forms. The data were analyzed using descriptive analysis techniques. According to the research, teachers described the concept of spitefulness as revenge, hostile behavior and attitudes, ambition, anger, hatred, power display, segregation, and judgment. Participants indicated that the spiteful behaviors of school principals include not forgetting past actions, reflecting these actions in future tasks, displaying divisive and marginalizing attitudes, and engaging in verbal disputes. The reasons for these behaviors were cited as the principal's personal emotions (ego), teachers questioning their duties, the principal's character, lack of understanding of the principal's job description, non-compliance with the principal's demands, pressure from higher authorities, communication breakdowns/disagreements, psychological issues, and ambition for position. Participants reported that their responses to the spiteful behaviors of school principals included communication, remaining silent, reciprocating in kind, reducing interaction, and seeking legal recourse. They expressed that the impact of spiteful behaviors on their individual and professional lives manifested as decreased morale and motivation, reduced job satisfaction, aversion to school, a disruptive school environment, decreased work efficiency, reduced school loyalty, and the transfer of school-related distress to their home life. Based on the findings, the study suggests that school principals should act with a sense of duty and detach from personal feelings while performing their administrative roles. It is recommended that training be provided to improve human relations skills and that measurable evaluations be conducted for school principals.

Keywords: School principal, administrative spitefulness, teacher

OKUL ÖRGÜT ŞEMASININ SİSTEM KURAMI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Erdal TOPRAKÇI

Prof. Dr., Ege Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı,
erdaltoprakci@gmail.com - ORCID ID: 0000-0001-9552-9094

Yusuf Oğuz KARABULUT

Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı,
yokbulut@gmail.com - ORCID ID: 0000-0001-7531-1936

Özet

Eğitimin temelini oluşturan okulların etkili ve verimli olmalarında önemli unsurlardan biri de örgütsel yapılanmalarıdır. Bir örgütün nasıl yapılandığı teşkilat/örgüt şeması ve yapılanmayı düzenleyen yasal belgeler üzerinden anlaşılabilir. Okulların örgüt şemaları incelendiğinde çoğunlukla sistemsel ve işlevsellikten uzak olduğu görülmektedir. Oysa okulların örgüt şemalarının sistemsel bir özellik göstermeleri üzerinden birimlerin görev ve sorumluluklarının açık ve net ifade ediliyor olması, hizmet alan ve hizmet verenler açısından kolaylıklar sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulların, sistem kuramı gözlüğünden örgüt şemaları ve onu düzenleyen yasal belgeleri bağlamında incelemek, eksiklik ve fazlalıklarını tespit etmek ve yeniden bir örgüt şeması tasarımına ulaşmaktır. Çalışma nitel bir araştırma olup durum deseninde doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu noktada çalışmanın veri kaynağının temel olarak "1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu" olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan yasal belgelere "mevzuat.gov.tr" adresinden ve örgüt şemasına çeşitli okulların internet sayfalarından ulaşılmıştır. Toplanan veriler betimsel analize tabi tutulmuş yasal belgeler ve örgüt şemasındaki eksiklik ve fazlalıklar yeniden oluşturulan okul örgüt şeması ve yasal belgelerde ekleme ve çıkarmalar şeklinde somutlaşmıştır. Araştırmanın sonuçlarından biri, okulların, özellikleri bağlamı farklı örgütsel yapılanmalar içinde olmaları gerekirken Türkiye'deki hemen hemen her okulun örgüt şemasının neredeyse aynı biçimde ve sistemsel özellikten uzak olduğudur. Diğer yandan sistem kuramı temelinde ve en yüksek sayıda idareci sayısına sahip, pansiyonlu ve döner sermayeli bir meslek lisesi baz alınarak oluşturulan yeni örgüt şemasında; girdi birimleri, süreç (işlem) birimleri, çıktı birimleri, dönüt birimleri ve çevre birimleri şeklinde ekleme ve çıkarmalar gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sistem kuramı, Okul, Örgüt Şeması, Millî Eğitim Bakanlığı

RESSAM MUSTAFA SURURİ TAYLAN (1891-1947)(DÖNEMİ, HAYATI VE SANATI)

Esra ÖZKAN KOÇ

Dr. Öğr. Üyesi, KTÜ Edebiyat Fakültesi
Sanat Tarihi Bölümü

Özet

Doğumu, çocukluğu ve sanat eğitimini aldığı yıllar Osmanlı'nın son dönemine denk gelen Mustafa Sururi Taylan, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde (1923-1950) yaptığı Milli Mücadele, Cumhuriyet ideolojisi, M. Kemal Atatürk, payitaht İstanbul ve başkent Ankara konulu resimleriyle bilinmektedir. Sanayi Nefise-i Mektebi'nin resim bölümünde ressam Salvatore Valery'nin atölyesinden mezun olan ve herhangi bir sanat birliği/grubuna dâhil olmadan çalışmalarını sürdüren sanatçı, Ankara'da açılan ve dönemi içinde ses getiren sergi etkinliklerinden İnkılap Sergileri, Devlet Resim ve Heykel Sergileri ve Ankara Halkevi Güzel Sanatlar Şubesi'nin resim ve heykel sergilerine katılmıştır. Tabloları günümüzde özel koleksiyonlar ile müzeler başta olmak üzere çeşitli devlet kurumlarında yer alan sanatçı, sanat tarihi yazınında hak ettiği değeri bulamamıştır.

Bu çalışma, hakkında çok az bilgi sahibi olunan Sururi Taylan'ın hayatı, sanatçı kimliği, eserleri ve döneminin sanatsal gelişmelerine odaklanmaktadır. Monografik nitelikteki çalışma kapsamında arşiv belgeleri, süreli yayınlar, sergi katalogları ve güncel literatürden yararlanılmıştır. Ayrıca sanatçının yaşayan torunu Murat Sururi Özbülbül ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen bilgiler ve görsel malzemelere de makale kapsamında yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk resmi, Cumhuriyet dönemi sanatı, Cumhuriyet ideolojisi ve sanat, sanat piyasası

TRABZON SÜLÜKLÜ MEZARLIĞINDA BULUNAN 19. YÜZYIL ERKEK MEZAR TAŞLARI - I (1800-1824)

Raziye Çiğdem ÖNAL

Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi
cigdemornek@ktu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8860-5949

Özet

Anadolu, sanatın icra edildiği önemli mecralar arasında yer alan mezar taşları açısından oldukça önemli bir birikime sahiptir. Osmanlı Devleti'nin önemli liman kentlerinden biri olan Trabzon ise bu birikime önemli ölçüde katkı sağlayan kentler arasındadır. Günümüzde kent merkezinde bulunan Osmanlı dönemi eserlerinin çevresinde yer alan hazirelerde ve Ayasofya Camii sergi alanında tarihi, kültürel ve sanatsal açıdan önemli olan çok sayıda mezar taşı bulunmaktadır. Mezar taşlarının bir kısmı ise Trabzon'un diğer önemli bir sergi alanı haline getirilen Sülüklü Mezarlığı'nda bulunmaktadır. 18, 19 ve 20. Yüzyıl tarihli pek çok eserin bulunduğu bu mezarlığın temel alınarak hazırlandığı daha önceki çalışmalarda 19. Yüzyıla ait erkek mezar taşları kapsam dışında tutulmuştur. Taşların sayısının fazla oluşu ile anlamlı hale gelen bu sınırlama, 19. Yüzyıl tarihli erkek mezar taşları için de gerekli olmuş ve 4 ayrı monografik çalışma hazırlanmıştır. Bu çalışmalardan ilki olan bu bildiride, 1800-1824 yılları arasına tarihlenen taşlar üzerinde durulmuştur. Yapılan saha çalışmasında mezar taşlarının ölçüleri alınmış, yüksek kalitede fotoğrafları çekilmiş, formları ve başlık tipleri belirlenmiştir. Üzerinde bulunan ve bir kısmı daha önce çözümlenen kitabelerin eksikleri tamamlanmış ve belirtilen tarih aralığında ölenlerin soy bilgileri, meslekleri, ölüm sebepleri, ölüm yaşları gibi istatistiksel bilgiler elde edilmiştir. Tarihi birer vesika olan bu taşların sanatsal yönü irdelenmiş, süsleme detayları ve teknikleri hakkında bilgiler verilerek döneme hakim Batılılaşma üslupları açısından bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Trabzon, Sülüklü Mezarlığı, 19. yüzyıl, Mezar taşı, Batılılaşma.

19TH CENTURY MALE TOMBSTONES IN TRABZON SÜLÜKLÜ CEMETERY - I (1800-1824)

Abstract

Anatolia, one of the most important places where art is practiced, has a significant accumulation in terms of tombstones. One of the important port cities of the Ottoman Empire, Trabzon is among the cities that contributed significantly. There are many historically, culturally, and artistically important tombstones in the hazires (burial areas reserved for special people) around the Ottoman monuments in the city center and in the exhibition area of the Hagia Sophia Mosque. Some of the gravestones are located in the Sülüklü Cemetery, another important exhibition area of Trabzon. In previous studies based on this cemetery, which contains many works from the 18th, 19th, and 20th centuries, male tombstones from the 19th century were excluded from the scope. This restriction, driven by the large number of tombstones, was equally crucial for the male tombstones of the 19th century, leading to the creation of four distinct monographic works. This paper, the first of these studies, focuses on the tombstones dated between

1800-1824. The tombstones were meticulously measured, and captured in high-resolution photographs, and their shapes and types of headdresses were identified during the fieldwork. The missing inscriptions, some of which were previously analyzed, were completed and statistical information such as the surnames, occupations, causes of death, and ages of the deceased within the specified date range was obtained. An analysis has been conducted on the creative elements of these historical tombstones, including their decorative details and techniques. Additionally, an assessment has been done regarding the prevalence of Westernization styles during that period.

Keywords: Trabzon, sülüklü cemetery, 19th century, tombstone, westernization.

ÇOCUKLARDA KİMLİK OLUŞUM VE GELİŞİM SÜRECİNDE EĞİTSEL PAYDAŞLARIN ROLÜ (SOSYOLOJİK ANALİZ)

Yagut ALİYEVA

Doç.Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi
Sosyoloji Bölümü, Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ
<https://orcid.org/0000-0003-2051-8416>
yagut_family@mail.ru; yaqutaliyeva@bsu.edu.az

Sevinc ALİYEVA

Dr. Öğr. Üyesi, Bakü Devlet Üniversitesi
Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Sosyoloji Bölümü
Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ
yagut.aliyeva@gmail.com; sevinc.aliyeva.nadir@bsu.edu.az

Özet

Çocukların kimlik oluşumu ve gelişimi sürecinin optimize etme konusu, çağımızın temel, öncelikli ve acil sosyal sorunlarından biridir. Bu süreç hem bireyin, hem de toplumun ve sosyal yeterliliğinin oluşması açısından önemlidir. Genel olarak, küreselleşme koşullarında çocuklarda kimlik oluşum ve gelişim konusunun analizi hem teorik hem de pratik açıdan oldukça önemlidir.

Eğitsel süreçte belirli bir rol üstlenen ve çeşitli etkileşimlerde bulunan kişiler eğitsel sürecin ana unsurudur. Eğitsel sürecinin ana unsurları şunlardır: *öğrenci, öğretmen, veli ve toplum*. Eğitim verilen kişi, eğitim sürecinin yönlendirildiği kişidir. Öğrenme veya kendini geliştirme sürecinde olan bir çocuk, bir genç veya bir yetişkin olabilir. Öğrenci, öğretim sürecine aktif olarak katılır, öğretmenin kendisine verdiği bilgi, beceri ve değerleri kazanır. Öğretmen, öğrenciyi eğiten pedagojik bir çalışandır. Öğretmen, öğrenciyle etkili bir şekilde etkileşim kurmaya yardımcı olacak mesleki bilgi ve becerilere sahiptir. Uygun bir eğitim ortamı yaratır, eğitim planları hazırlar ve uygular, öğrencinin gelişmesine ve hedeflerine ulaşmasına yardımcı olur. *Ebeveynler* çocuğun ana eğitimcileridir ve onun yetiştirilmesinde önemli bir rol oynarlar. Çocuğa temel değerleri, normları ve davranış kurallarını aktarırlar. Ebeveynler öğretmenle aktif olarak iletişim kurar, eğitim sorunlarını tartışır ve ortak hedeflere ulaşmak için işbirliği yapar. *Toplum*, öğrencinin yaşamda etkileşimde bulunduğu geniş bir insan yelpazesidir. Toplumsal değerlerin, normların ve davranış kalıplarının oluşumunu etkiler. Öğretmen eğitim sürecini düzenlerken toplumun sosyal koşullarını ve gereksinimlerini dikkate almalıdır.

Paydaşlar (ana unsurler) arasındaki etkileşim eğitsel sürecinin temelidir. Her paydaş çocuklarda kimlik oluşmasına katkıda bulunur ve potansiyelinin gelişmesine ve farkına varılmasına yardımcı olur.

Eğitim kurumlarını temel alarak eğitsel sürecin, eğitimin ve kimlik gelişiminin en önemli yönlerinden biri olduğunu unutmamalıyız. Öğrencilerin ahlaki, estetik, entelektüel ve fiziksel niteliklerinin oluşumuna ve geliştirilmesine yönelik olmalıdır. Eğitim sürecinin özü, öğretmen ile öğrenci arasında bilgi, değer ve davranış normlarının aktarımına dayalı bir etkileşim olmasıdır. Eğitsel süreci kimlik oluşumuna, sosyalleşmesine ve topluma adaptasyonuna odaklanmalıdır. Eğitsel süreci hümanizm, demokrasi, bireyselleşme ve

sosyalleşme ilkelerine dayanmalıdır. Öğretmen ve öğrenci arasında karşılıklı güven ve saygının yanı sıra her öğrencinin bireysel özellikleri de dikkate alınarak inşa edilmelidir.

Eğitsel süreç, bireyin, değer yönelimlerinin, becerilerinin ve niteliklerinin yanı sıra vatandaşlık, hoşgörü ve sorumluluk eğitimi oluşturmayı ve geliştirmeyi amaçlayan sistematik ve amaçlı bir faaliyettir.

Eğitim sürecinin temel amacı kimlik gelişimi, kişisel farkındalık, kişisel gelişim ve kendini gerçekleştirmedir. Eğitim süreci aynı zamanda öğrencinin bağımsız düşünme, karar verme, iletişim ve işbirliği becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir etkinliktir.

Eğitsel sürecinin hedefleri şunları içerir:

- Ahlaki değerlerin ve etik davranış standartlarının oluşturulması;
- Entelektüel yeteneklerin ve eleştirel düşünmenin geliştirilmesi;
- Yaratıcı potansiyelin uyarılması ve yaratıcı düşüncenin geliştirilmesi;
- Vatandaşlık ve vatanseverlik eğitimi;
- Öz-örgütlenme ve öz-kontrol becerilerinin oluşturulması;
- Sosyal becerilerin ve diğer becerilerin geliştirilmesi;
- Fiziksel ve zihinsel sağlık desteği.

Eğitsel sürecinin ana görevleri:

- Olumlu ve duygusal-psikolojik açıdan güvenli bir eğitim ortamı yaratmak;
- Kendine ve diğer insanlara karşı saygılı bir tutum oluşturmak;
- Bağımsızlığın, sorumluluğun ve inisiyatifin geliştirilmesi;
- Farklılıklara hoşgörü ve saygı gösterme yeteneğini geliştirme;
- İletişim becerilerinin geliştirilmesi;
- Spor ve beden eğitimi etkinlikleri düzenleyerek fiziksel ve zihinsel sağlığın desteklenmesi;
- Sanatsal, müzikal ve edebi etkinlikler aracılığıyla yaratıcı potansiyelin gelişimini teşvik etmek.

Bu faktörler arasındaki çatışma ne kadar optimal ve koordineli bir şekilde çözümlerse toplumun geleceği de o kadar uyumlu ve etkili olacaktır.

Anahtar Kelimeler: eğitsel süreç, çocuk, aile, eğitim, kimlik oluşumu

BARILLA AFİŞ SERİSİNİN SEMANTİK, SENTANTİK VE PRAGMATİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Buket GÜR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, buket.gur555@gmail.com

Buse GÜR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, busegur983@gmail.com

Özet

Günümüz görseller dünyasında, herhangi bir görselin veya afişin dilini anlamaya çalışmak giderek önem kazanmaktadır. Her bir sözcük veya sözcük grubu, görsel dil ile kolayca ifade edilebilirken, bazen de görseli anlatabilme karşısında sözcükler yetersiz kalabilmektedir. Bu durumda görselin dilini, görsel üzerindeki öğeleri yaşatma, anlamlandırma ve doğru bir biçimde okuyabilme çabası olarak ortaya koymanın önemi artmaktadır. Tüm bu görsel dilin yapısal özellikleri sadece işaret ve sembollerin incelenmesiyle kalmayıp semantik, sentaktik ve pragmatik açıdan da incelenmesi de gerekmektedir. Görselin, izleyiciye çarpıcı anlamlar yüklediğini görebilmek mümkündür. Bu çalışmada, bir makarna firması olan Barilla'nın reklam afişleri konu olarak ele alınmıştır. Barilla, gıda sektöründe İtalyan bir aile şirketi olarak bilinmektedir. Firmanın, makarnada dünya lideri olmasının yanı sıra Avrupa kıtasında da kullanıma hazır sosları, İtalya'da unlu mamülleri, İskandinavya'da ise kraker pazarlamalarında yer aldıkları bilinmektedir. 2013 yılında yayınlanmış olan Barilla Makarna Haberleri Afiş Serisi, Barilla'nın FB kanalı için, yeniden yorumlanmasından oluşan çevrimiçi bir ADV kampanyasıdır. Bu çalışmada ele alınacak afişlerin konuları ise sırasıyla; Giuseppe Verdi, Kış Zamanı, Keşfedilecek Evren ve New York Maratonu olarak sınırlandırılmıştır. Barilla firmasına ait olan tüm bu afiş serisi, grafik tasarımda görsel dil unsurlarını oluşturan, semantik, sentaktik ve pragmatik açıdan incelenmesini meydana getirmektedir. Aynı zamanda incelenen bu afişler doğrultusunda, grafik tasarımda herhangi bir üründe, kullanılan görsel dilin yaşam ile kurmuş olduğu ilişki ve hatta bilimsel yönleri ile de okuyucuya farkındalık oluşturacağını, bunun yanı sıra görsel dili doğru okuma ve incelemenin de hedef kitleyi doğrudan olumlu olarak etkileyeceğini söylemek bu araştırmanın çıktıları arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Barilla afiş serisi, görsel dil, semantik, sentaktik, pragmatik

SOSYOLOJİK BAĞLAMDA DİN

Tahir AGAYEV

Doç. Dr., Bakü Devlet Üniversitesi,
Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi
BAKÜ, Azerbaycan Cumhuriyeti
t.agayev@mail.ru

Özet

Azerbaycan'ın kültürlerin kesişim noktasındaki konumu, din özgürlüğü ve hoşgörünün temelini oluşturduğu gibi, zaman zaman yeni dini hareketlerin ortaya çıkıp gelişmesine de zemin hazırlamıştır. Azerbaycan'ın kendine has bir kültürü var. Dünyanın önde gelen kültürel sistemlerinin doğal, tarihsel entegrasyonu yüzyıllardır bu topraklarda gerçekleşmiştir. Bu alanda ateşe tapınma, Türk, İran, Kafkasya, Yahudi, Hıristiyan, İslam, Doğu, Batı, Slav vb. çağdaş dünya uygarlığını şekillendiren kültürler kapsamış, dünyanın kalkınması için görünür olan kültür ve kalkınma modelleri oluşturulmuştur. Din insan içindir. İnsan doğası gereği sürekli öğrenmek ve bilmek isteyen bir varlık olmasının yanı sıra aynı zamanda inanmaya da ihtiyaç duyan bir varlıktır. Yani bilim ve teknoloji hızla gelişmesine rağmen insanlar bilimin kazanımlarıyla her şeye cevap bulamıyor. Hangi biçimde olursa olsun, şu ya da bu şekilde, insan yüzünü bir şeye çeviriyor; kendisinden daha güçlü bir varlığa, güvenme arzusuna, umutlarının her yerde hayal kırıklığına uğradığı bir zamanda, kimsenin yapamayacağı bir durumda insanüstü bir varlığa el açıyor. Bu kavramı ifade eden kavram ise dindir. Alman filozof ve dinler tarihi uzmanı Max Müller (1823-1900), bir şeye tapınma ihtiyacının insanın kardeşi olduğunu belirtmektedir. Ne kadar eskilere gidersek gidelim, dinsiz bir millete rastlamıyoruz. Bir tapınağa, bir kiliseye, bir camiye, bir tapınak kalıntısına rastlamadığımız hiçbir yer yok.

Çağdaş zamanlarda camiler, Allah'ın adının anıldığı ve müminlere hizmet görevinin yerine getirildiği yerler olduğu kadar, Müslümanların da ibadethaneleri oldukları için, yani toplumun düzenleyicisi ve koruyucusu rolünü üstlendikleri için, bireylerin kişisel, içsel - manevi yaşamlarında, müminler arasında daha iyi bir anlayışın sağlanabileceğine dair büyük umutlar taşırlar. Azerbaycan toplumunda eşsiz "dinleşme", yani camilerin ve dini geleneklerin gençlerin bilinç ve davranışları üzerindeki etkisi zaman geçtikçe artış göstermektedir.

Çağdaş Azerbaycan toplumunun önemli sorunu bireylerin dini değerlere yeniden yönlendirilmesi değil, aynı zamanda ulusal-kültürel özellikler ile pazar yönelimini uyumlu bir şekilde birleştirecek hayati değerleri içeren bir yapının oluşmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Din, dini radikalizm, dini tehdit, araştırma yöntemi

SINIF ÖĞRETMENLERİN İLKOKUL MATEMATİK DERS KİTAPLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Mine BAYAR

Dr. Öğretim Üyesi, Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Sınıf Eğitimi Bölümü, minebayar0815@gmail.com
ORCID:0000-0002-3902-4398

Özet

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerin ilkokul matematik ders kitapları hakkındaki görüşlerini belirlemektedir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklem grubu amaçlı örneklemelerinden biri olan kolay ulaşılabilir örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılında iki devlet okulunda görev yapan 14 sınıf öğretmeninde oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yapılan görüşmeler bizzat araştırmacı tarafından yüz yüze okullarda yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analizden yararlanılarak analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ders kitaplarının niteliğine ve niteliğinin artırılmasına ilişkin görüşlerinin alındığı bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu matematik ders kitaplarının nitelikli ve yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler ders kitaplarının niteliklerini değerlendirdiklerinde içerik, program, dil- anlatım, beceriler, görsel tasarım, ölçme değerlendirme ve değerler konularının üzerinde durdukları görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin ilkokul matematik ders kitaplarındaki niteliğin artırılması için içerik, program, beceriler, görsel tasarım, ölçme değerlendirme ve değerler başlıklarında çözüm önerileri sunmuşlardır. Sonuç olarak sınıf öğretmenleri kitapların niteliğini arttırmak için; farklı türden problemlere ve günlük yaşamla ilişkili problemlerin kitaplarda daha fazla yer alması, üst bilişsel becerileri geliştirmeye yönelik etkinliklere kitabın tamamında yer alabileceği, ölçme değerlendirme üstbilişsel düşünce ve yaratıcılığı geliştirecek açık uçlu soru türleri arttırabilir ve son olarak matematik kitaplarında yer verilen değerler dışındaki değerlerinde üzerinde durulabileceği gibi birçok konularına değinmişlerdir. Ders kitaplarındaki ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde çeşitli ve daha fazla soruya ve üst düzey düşünme becerilerini ve yaratıcılığı geliştirecek etkinlik ve problemlere daha fazla yer verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Matematik, ders kitabı, öğretmen

YENİ İLKOKUL MATEMATİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Mine BAYAR

Dr. Öğretim Üyesi, Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Sınıf Eğitimi Bölümü, minebayar0815@gmail.com
ORCID:0000-0002-3902-4398

Özet

Eğitimin niteliği daha üst bir seviye getirmek için yapılan araştırmaların başarılı olması programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin programda yapılan değişiklikleri anlamasına, yenilikleri uygulamalarına ve değişimi içselleştirerek özümsemelerine bağlıdır. Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin yeni ilkökul matematik programı ile ilgili görüşlerini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklem grubu amaçlı örneklemelerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2023-2024 eğitim öğretim yılında iki devlet okulunda görev yapan 16 sınıf öğretmeninde oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yapılan görüşmeler bizzat araştırmacı tarafından yüz yüze okullarda yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analizden yararlanılarak analiz edilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde sınıf öğretmenlerin çoğunlukla ilkökul matematik programına karşı olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ilkökul matematik programını ilişkin değerlendirmeleri kazanım (Amaç), içerik, eğitim öğretim süreci ve sınama durumları (ölçme ve değerlendirme) olmak üzere dört kategoride belirlenmiştir. Araştırma sonucundan yola çıkarak yeni programda yer alan kök değerlerin hangi ünite, ne zaman ve nasıl verileceği daha açık bir şekilde ifade edilebilir önerisinde bulunulabilir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, matematik, öğretim programı, öğretmen

DÜNYA GENELİNDE ERP VE CRM KULLANIMI: TÜİK VERİLERİYLE TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Remzi BAŞAR

Düzce University, Faculty of Business Administration
Management of Information Systems, Konuralp Campus
ORCID: 0000-0002-1114-825X

Özet

Günümüzün yoğun rekabet ortamında faaliyet gösteren işletmelerin başarılı olabilmesi amacıyla bilgi ve iletişim teknolojilerini rekabet avantajı oluşturacak şekilde kullanabilmek kritik bir öneme sahiptir. İşletmeler rekabetçi olabilmek ve operasyonel süreçlerini optimize etmek için Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) sistemlerini kullanırken, müşteri ilişkilerini güçlendirmek ve müşterilere dayalı karar alma süreçlerinde daha hızlı ve doğru kararlar alabilmek için de Müşteri İlişkileri Yönetimi (CRM) sistemlerine başvurmaktadır.

Çalışma ile ERP ve CRM sistemlerinin önemi, işletmelere sağladığı faydalar ve bu sistemlerin birbirleriyle etkileşim süreçleri literatürden alınan bilgiler ve Türkiye'deki uygulama örnekleri eşliğinde paylaşılmaktadır. Araştırmada ayrıca ERP ile CRM sistemlerinin 2023 yılsonu itibarıyla Türkiye'deki durumu TÜİK veri tabanından elde edilen istatistiklere göre ortaya konulmaktadır. İş dünyasından gelen veriler gerek Kurumsal Kaynak Planlama ve gerekse Müşteri İlişkileri Yönetimi yazılımları kullanımının önceki istatistiklere göre işletmelerde artmaya devam ettiğini ve özellikle çalışan sayısı 250 üzerinde olan organizasyonlarda bu artışın çok daha belirgin ölçüde yükseldiğini göstermektedir. Araştırma işletmelerdeki çalışan sayısı büyüklüğü dikkate alındığında çalışan sayısı yükseldikçe ERP ve CRM sistemlerine olan ihtiyacın da çok net bir şekilde artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. 2023 yılı TÜİK Türkiye verileri; 250 ve daha fazla çalışana sahip olan işletmelerde Kurumsal Kaynak Planlama Sistemi (ERP) kullanımının %77,5 düzeyinde olduğunu ve Müşteri İlişkileri Yönetimi (CRM) Sistemlerinin ise %40 oranında kullanıldığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Kaynak Planlama, KKP, ERP, Müşteri İlişkileri Yönetimi, CRM, MİY

ERP AND CRM USAGE AROUND THE WORLD:THE CASE OF TURKEY WITH TUIK DATA

Abstract

In order for businesses operating in today's intensely competitive environment to be successful, it is critical to use information and communication technologies in a way that creates competitive advantage. While businesses use Enterprise Resource Planning (ERP) systems to be competitive and optimize their operational processes, they also use Customer Relationship Management (CRM) systems to strengthen customer relations and make faster and more accurate decisions in customer-based decision-making processes.

The study shares the importance of ERP and CRM systems, the benefits they provide to businesses and the interaction processes of these systems with information from the literature and application examples in Turkey. The study also reveals the status of ERP and CRM systems in Turkey as of the end of 2023 according to the statistics obtained from TurkStat database. Data from the business world shows that the use of both Enterprise Resource Planning and Customer Relationship Management software continues to increase in enterprises compared to previous statistics, and that this increase is much more significant, especially in organizations with more than 250 employees. Considering the size of the number of employees in enterprises, the research reveals that the need for ERP and CRM systems increases very clearly as the number of employees increases. 2023 TurkStat Turkey data reveals that the use of Enterprise Resource Planning Systems (ERP) is 77.5% and Customer Relationship Management (CRM) Systems are used by 40% in enterprises with 250 or more employees.

Keywords: Enterprise Resource Planning, ERP, Customer Relationship Management, CRM

SAĞLIK VE ÇEVRE KOŞULLARININ OECD DAHA İYİ YAŞAM ENDEKSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE DAİR BİR İNCELEME

Remzi BAŞAR

Düzce University, Faculty of Business Administration
Management of Information Systems, Konuralp Campus
ORCID: 0000-0002-1114-825X

Özet

Kişinin hayata yönelik genel yaklaşımı ve hayata dair memnuniyeti olarak tanımlanan yaşam tatmini, hayattan alınan zevk ya da olumsuz durumları ifade ederken kullanılan oldukça geniş bir kavramdır. Çok çeşitli değişkenler ve birbirinden farklı yaşam koşullarıyla ilişkili olan yaşam tatmini tamamen kişinin algısına göre şekillenen bir olgudur. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), 2011 yılında refahı daha iyi ölçebilmek amacıyla "Daha İyi Yaşam Endeksi (Better Life Index)" adlı verilen yeni bir endeks geliştirmiştir.

Araştırmada OECD STATS veri tabanında sonuçları bulunan 41 ülkenin Daha İyi Yaşam Endeksi verileri alınarak SPSS programı ile bu verilerin tanımlayıcı istatistik değerleri ve Pearson korelasyonu hesaplanarak değerlendirilmeye alınmıştır. Değerlendirmeye göre OECD veri setindeki Yaşam Tatmini, Hava Kirliliği, Bireysel Sağlık Değerlendirmesi ve Hayat Uzunluğu verilerinin yaşam tatmininde öne çıkan yaşamsal veriler olduğu tespit edilmiştir. Kişilerin sağlık beyanları ve yaşam süreleri dikkate alınarak, içlerinde yaşadıkları çevre koşulları değerlendirilmesiyle bir ilişki içerisinde olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yaşam tatmini ile hava kirliliği arasında negatif, bireysel sağlık değerlendirilmesi ve hayat uzunluğu arasında ise pozitif bir ilişki görülmüştür. Hava kirliliği ile bireysel sağlık değerlendirilmesi ve hayat uzunluğu arasında ise orta derecede güçlü negatif ilişki bulunduğu anlaşılmaktadır. Gerçekleştirilen inceleme sonuçları ile literatür paralellik arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Tatmini, Daha İyi Yaşam Endeksi, Sağlık Koşulları, Çevre Koşulları, Yaşam Süresi, Hava Kirliliği, OECD

A STUDY OF THE IMPACT OF HEALTH AND ENVIRONMENTAL CONDITIONS ON THE OECD BETTER LIFE INDEX

Abstract

Life satisfaction, defined as a person's general approach and satisfaction with life, is a very broad concept used to express the pleasure or negative situations derived from life. Life satisfaction, which is related to a wide variety of variables and different living conditions, is a phenomenon shaped entirely by the person's perception. The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) developed a new index called "Better Life Index" in 2011 in order to better measure well-being.

In the research, Better Life Index data of 41 countries whose results are available in the OECD STATS database were taken and evaluated by calculating the descriptive statistical values and Pearson correlation of these data with the SPSS program. According to the

evaluation, it was determined that Life Satisfaction, Air Pollution, Individual Health Assessment and Life Length data in the OECD data set are vital data that stand out in life satisfaction. Taking into account people's health declarations and life expectancy, it was examined whether there was a relationship with the evaluation of the environmental conditions in which they lived. According to the results of the research, there was a negative relationship between life satisfaction and air pollution, and a positive relationship between individual health evaluation and life expectancy. It is understood that there is a moderately strong negative relationship between air pollution and individual health assessment and life expectancy. The results of the examination are parallel to the literature.

Keywords: Life Satisfaction, Better Life Index, Health Conditions, Environmental Conditions, Life Expectancy, Air Pollution, OECD

KÜLTÜREL BELLEK KODLARININ GÖSTERGE MEKÂNI OLARAK EL SANATLARI (DENİZLİ ÖRNEKLEMİ)

Didem Gülçin ERDEM KÜK

Arş. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi,
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
dulgucine@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4321-911X

Özet

Kültürel belleğe ilişkin kodlar, çeşitli formlar üzerinden somutlaşarak, müşahhas bir zemine taşınır. Halk plastik sanatları başlığı altında değerlendirilen el sanatları da kültürel belleğin somutlaştığı anlam alanları arasında yer alır. Somut olmayan kültürel miras bağlamında korunması ve yaşatılmasına ilişkin uluslararası düzeyde önlemlerin alındığı el sanatları, kolektif belleğin sanatsal içerikli dışa vurumuna işaret eder. Denizli de el sanatları geleneği bakımından oldukça zengin bir kültür hazinesine sahiptir. Tel kırmadan bıçak süslemelerine değin kültürel imgelemin somutlaşarak varlığını sürdürdüğü Denizli, önemli bir kültür havzası olması itibarıyla kültürel belleğin dinamik bir şekilde yaşatıldığı merkezler arasında yer alır. Bu çalışmada, kültür bilimlerinin kullanması gereken metodolojinin, anlam odaklı olması gerektiği düşüncesinden hareketle, Denizli el sanatları, insanın, kendisini ötekine bildirme niyet ve arzusuyla ürettiği kültürel toplam içerisinde değerlendirilerek, el sanatları üzerinden somutlaşan bellek kodlarının, evren tasarımı, anonim algı ve kavrayış gibi kavramlarla olan ilişkisi üzerinde durulacaktır. Denizli’de geçmişten günümüze varlığını sürdüren el sanatları geleneğine bağlı ürünler, kültürel belleğin somutlaştığı sanatsal çıktılar olarak ele alınacak, söz konusu yaratım sürecinin kültürel arka planı aydınlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: El sanatları, denizli, kültürel bellek.

HANDICRAFTS AS INDICATORS OF CULTURAL MEMORY CODES (DENİZLİ SAMPLER)

Abstract

The codes of cultural memory are embodied in various forms and carried on an explicit floor with this way. Handicrafts that are under the title of the people's plastic arts are among the areas of significance embodied by the cultural memory. Handicrafts taken at international level to protect themselves in the context of intangible cultural heritage point out the artistic content of the collective memory. Denizli also has a rich cultural heritage in terms of handicraft tradition. Denizli is a significant cultural basin with its cultural identity and tangible cultural heritage, from the art of wire breaking to knife ornaments, and thus it is one of the centers where the cultural memory is dynamically maintained. In this study, based on the necessity of the methodology used by cultural sciences to be meaning-oriented, Denizli handicrafts will be evaluated within the cultural totality produced by humans with the intention and desire to inform others. The relationship between the cultural memory codes embodied through handicrafts and concepts such as universe design, anonymous perception and comprehension will be emphasized. The products of the handicraft tradition that has survived from past to

present in Denizli will be considered as artistic outputs that embody cultural memory, and the cultural background of the creative process in question will be tried to be illuminated.

Keywords: Handicrafts, denizli, cultural memory.

İNTAGLIO VE KAMEO OYMALARINDA İŞLEME TEKNİKLERİ

Edip Mansur SAKAL

Altınbaş Üniversitesi, Plastik Sanatlar Ana Bilim Dalı
Taki Tasarımı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi
edipmansursakal@gmail.com , ORCID No: 0009-0006-6814-1493

Çimen BAYBURTLU

Doç.Dr., Marmara Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Kuyumculuk ve Mücevher Tasarımı Bölümü
cimen.bayburtlu@marmara.edu.tr , ORCID No: 0000-0001-9284-665X

Özet

İntaglio ve kameo işlemeciliği, uzun bir tarihi olan ve çeşitli kültürlerde önemli bir yer edinmiş özel bir sanat alanıdır. Antik Çağ'lardan beri insanların ilgisini çeken bu sanat dalı, geleneksel olarak değerli taşlar üzerine işlenen kişisel mühürler, portreler, mitolojik sahneler veya sembolik motifleri içermektedir. Bu sanat eserleri, tarih boyunca estetik ve kültürel değerlerin bir yansıması olarak varlığını sürdürmüştür. Bu çalışmanın amacı, intaglio ve kameo işlemeciliğinin tarihsel gelişimini incelemek, bu sanatın geleneksel tekniklerinden modern uygulama yöntemlerine kadar olan sürecini ele almak ve günümüzde teknolojik ilerlemelerin bu alana olan etkilerini değerlendirmektir. El işçiliğinin değeri ve önemi vurgulanarak, teknolojik yeniliklerin sanatsal yaratım sürecine nasıl entegre edildiği ve sanatçılara sunduğu yeni olanaklar tartışılacaktır. Bu çalışmada, intaglio ve kameo işlemeciliğinin tarihsel süreçteki gelişimini ve modern uygulama yöntemlerini araştırmak için literatür taraması yapılacaktır. Antik Çağ'lardan günümüze kadar değişen işleme teknikleri incelenecek ve bu tekniklerin sanat üzerindeki etkileri analiz edilecektir. Ayrıca, el işçiliği ile modern teknolojinin birleştiği noktalar ve bu birleşimin sanatçılara sunduğu yaratım özgürlüğü ve hassasiyet konuları ele alınacaktır. Sanat eserlerinin estetik ve kültürel değerlerini koruyarak, modern teknolojilerin sağladığı avantajlar değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İntaglio, kameo, gravür, mühür yüzük, taş işleme yöntemleri.

CARVING TECHNIQUES IN INTAGLIO AND CAMEO

Abstract

Intaglio and cameo craftsmanship is a specialized art field with a long history and a significant place in various cultures. This art form, which has attracted people's attention since ancient times, traditionally includes personal seals, portraits, mythological scenes, or symbolic motifs engraved on precious stones. These artworks have endured throughout history as reflections of aesthetic and cultural values. The purpose of this study is to examine the historical development of intaglio and cameo craftsmanship, to address the process from traditional techniques to modern application methods, and to evaluate the impact of technological advancements on this field today. Emphasizing the value and importance of craftsmanship, the integration of technological innovations into the artistic creation process and the new opportunities they offer to artists will be

discussed. In this study, a literature review will be conducted to investigate the historical development of intaglio and cameo craftsmanship and modern application methods. The changing engraving techniques from ancient times to the present will be examined, and the effects of these techniques on art will be analyzed. Additionally, the points where craftsmanship and modern technology converge and the creation freedom and precision this convergence offers to artists will be addressed. While preserving the aesthetic and cultural values of artworks, the advantages provided by modern technologies will be evaluated.

Keywords: Intaglio, cameo, engraving, signet ring, stone carving techniques.

LEXICOLOGICAL ASPECT OF TEACHING BILINGUAL TURKIC LANGUAGE SPEAKING STUDENTS

Olyesya Razdorskaya

Assoc. Prof. Dr., Kursk State Medical University
(Kursk, Russian Federation), razdorski@yandex.ru

Abstract

Bilingual students that speak Russian and one of the Turkic languages study at many Russian medical universities. The objective of this research is to show the experience of educational activities organized for the improvement of studying English by the bilingual students. For example, the speakers of Kumyk language join the students' scientific society of the Department of Foreign Languages of Kursk State Medical University. The teacher encourages them to make comparative research of the medical vocabulary in English and their native language. The analysis of the medical vocabulary of the Kumyk language showed that it is mainly represented by the names of body parts. The students find Kumyk phraseological units, which contain somatonyms, i.e. words denoting body parts, and compare them with the English phraseological units. For example, Kumyk phraseological unit къара юрек (black heart) and English idiom *black hearted* have the same meaning *an evil person*. Students also make comparative analysis of the Kumyk and English proverbs with somatonyms to find out the proverbs with the same meaning, e.g. "Юреке гелген сѣз башына да гелир" and '*What the heart thinks the tongue speaks*'.

The comparative analysis of Kumyk and English phraseological units and proverbs helps to establish a significant commonality of the native languaculture and the languaculture of the foreign language being studied. It promotes memorizing English medical vocabulary by the students and formation of analytical thinking.

Keywords: the English language, the Kumyk language, comparative analysis, phraseological unit, proverb.

WALLACE CHAN VE MÜCEVHERDE İNOVATİF ÇALIŞMALARI

Aslıhan BAYRAKTAR ERTAN

Altınbaş Üniversitesi Plastik Sanatlar Ana Bilim Dalı
Takı Tasarımı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi
aslihanbayraktar@yahoo.com, ORCID No: 0009-0002-0893-9592

Çimen BAYBURTLU

Doç.Dr., Marmara Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Kuyumculuk ve Mücevher Tasarımı Bölümü
cimen.bayburtlu@marmara.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-9284-665X

ÖZET

Wallace Chan, çağdaş mücevher sanatında yenilikçi teknikler ve malzemeler kullanarak estetik ve zanaatkârlığı bir araya getiren öncü bir sanatçı olarak tanınmaktadır. Chan'in eserleri, yalnızca bir süs nesnesi olmanın ötesine geçerek, derin manevi ve kültürel anlamlar taşıyan bir sanat formu olarak dikkat çeker. Sanatçının çalışmaları, estetik ve duygusal olarak zengin deneyimler sunmakta ve mücevheri estetik bir ifade aracı olarak kullanmaktadır. Mücevher sanatı, tarih, kültürel çalışmalar, estetik, zanaatkârlık ve malzeme bilimi gibi birçok disiplini birleştiren bir alan olarak değerlendirilebilir. Chan'in sanatsal araştırmaları, geleneksel porselenin kırılabilirliğini aşarak mücevher tasarımında devrim yaratan "Wallace Chan Porselen" ve değerli taşlara mistik bir ışıltı kazandıran "Wallace Cut" teknikleriyle öne çıkar. Bu yenilikler, mücevher tasarımında yeni estetik ve teknik standartlar oluşturmuş olup, sanat ve zanaat alanında önemli bir araştırma konusu teşkil etmektedir. Chan'in doğa ve kültürel mirası, teknik ustalıkla birleştirerek geliştirdiği disiplinlerarası yaklaşımlar, geniş kapsamlı ve derinlemesine akademik araştırmalar için uygun bir zemin sunmaktadır. Makalede Wallace Chan'in yenilikçi teknikler ve malzemeler kullanarak oluşturduğu eserler incelenecek; bu yeniliklerin mücevher sanatına olan etkileri, estetik ve kültürel anlamları üzerinden değerlendirilecektir. Chan'in yenilikçi yaklaşımları ve bu yaklaşımların sanatsal ifadenin sınırlarını nasıl genişlettiği, teknik ustalık ve doğa ile kültürel mirasın sentezi üzerinden analiz edilecektir. Bu değerlendirme, Chan'in eserlerinin estetik ve duygusal derinliklerini ve kültürel anlamlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Sonuç olarak, Wallace Chan'in mücevher sanatındaki yenilikçi yaklaşımları, disiplinlerarası bir araştırma perspektifinden incelenmeyi hak eden derinlik ve öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Wallace Chan, inovasyon, wallace cut, kırılmaz porselen, titanyum, çağdaş sanat.

WALLACE CHAN AND HIS INNOVATIVE WORK IN JEWELLERY

Abstract

Wallace Chan is recognized as a pioneering artist in contemporary jewelry art who combines aesthetics and craftsmanship using innovative techniques and materials. Chan's works go beyond being merely ornamental objects and attract attention as an art form that carries deep spiritual and cultural meanings. The artist's work offers aesthetically and emotionally rich experiences and uses jewelry as a means of aesthetic expression. Jewelry art can be considered as a field that combines many disciplines such as history, cultural studies, aesthetics, craftsmanship and material science. Chan's artistic research is highlighted by his "Wallace Chan Porcelain" techniques, which revolutionize jewelry design by overcoming the fragility of traditional porcelain, and his "Wallace Cut" techniques, which give precious stones a mystical sparkle. These innovations have established new aesthetic and technical standards in jewelry design and constitute an important research topic in the field of arts and crafts. The interdisciplinary approaches developed by Chan by combining nature and cultural heritage with technical mastery provide a suitable basis for wide-ranging and in-depth academic research. The article will examine the works created by Wallace Chan using innovative techniques and materials; The effects of these innovations on jewelry art will be evaluated through their aesthetic and cultural meanings. Chan's innovative approaches and how these approaches expand the boundaries of artistic expression will be analyzed through technical mastery and the synthesis of nature and cultural heritage. This evaluation aims to reveal the aesthetic and emotional depths and cultural meanings of Chan's works. In conclusion, Wallace Chan's innovative approaches to the art of jewelry have depth and significance that deserve to be examined from an interdisciplinary research perspective.

Keywords: Wallace Chan, innovation, wallace cut, unbreakable porcelain, titanium, contemporary art.

SAGALASSOS ANTİK KENTİ MOTİFLERİNİN BİLGİSAYAR TEKNOLOJİLERİ İLE TAKIYA AKTARILMASI

Serhan ERTAN

Altınbaş Üniversitesi Plastik Sanatlar Ana Bilim Dalı
Taki Tasarımı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi
ertanserhan32@gmail.com ORCID No: 0009-008-0886-650X

Çimen BAYBURTLU

Doç.Dr., Marmara Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Kuyumculuk ve Mücevher Tasarımı Bölümü
cimen.bayburtlu@marmara.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-9284-665X

Özet

Sagalassos, tarihi M.Ö. 3000 yılına kadar uzanan, zengin kültürel mirası ve benzersiz sanatsal motifleri ile tanınan antik bir kenttir. Kültürel mirasın korunması ve bu mirasın modern toplumla buluşturulması, hem tarihsel bilinç oluşturma hem de ekonomik değer yaratma açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, özellikle Sagalassos antik kentinde yer alan Antoninler Çeşmesi'ndeki motifler incelenmiştir. Antoninler Çeşmesi'ndeki motifler, estetik ve tarihsel önemlerinin yanı sıra dijital teknolojinin mücevher yapımındaki pratik uygulamalarını da gözler önüne sermektedir. Araştırma sürecinde, Antoninler Çeşmesi'nden alınan motifler dijital araçlar kullanılarak analiz edilmiş ve yeniden yorumlanmıştır. Bu yeniden yorumlama süreci, taki tasarımında kullanılacak yeni ve özgün formların oluşturulmasına olanak sağlamıştır. Dijital teknolojiler sayesinde, bu formlar yüksek hassasiyetle üretilebilmekte ve tarihi motiflerin modern takılara entegrasyonu mümkün kılınmaktadır.

Bu bağlamda, çalışma, kültürel mirasın modern taki tasarımına entegrasyonunu sağlarken, aynı zamanda bu mirasın yeni nesillere aktarılmasına da katkıda bulunacaktır. Sonuç olarak, bu araştırma, geleneksel ve modern unsurların birleşimiyle mücevher endüstrisinde yenilikçi tasarımlar yaratmanın yanı sıra, kültürel mirasın korunması ve sürdürülmesi için dijital teknolojilerin kullanımının önemini vurgulamaktadır. Araştırma, detaylı analiz ve pratik uygulamalar yoluyla, tarihi sanat ile modern teknolojiyi birleştirmekle ilgilenen tasarımcılar ve araştırmacılar için bir çerçeve sunmaktadır. Bu çerçeve, kültürel mirasın korunmasına ve yenilikçiliğine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sagalassos antik kenti, kültürel miras, kuyumculuk, bilgisayar teknolojileri, tasarım

TRANSFERRING THE MOTIFS OF THE ANCIENT CITY OF SAGALASSOS TO JEWELRY WITH COMPUTER TECHNOLOGIES

Abstract

Sagalassos dates back to B.C. It is an ancient city dating back to 3000 BC, known for its rich cultural heritage and unique artistic motifs. Preserving cultural heritage and bringing this heritage together with modern society is of great importance in terms of both creating historical awareness and creating economic value.

In this study, especially the motifs in the Antonine Fountain located in the ancient city of Sagalassos were examined. The motifs in the Antonine Fountain reveal their aesthetic and historical significance, as well as the practical applications of digital technology in jewelery making. During the research process, motifs taken from the Antonine Fountain were analyzed and reinterpreted using digital tools. This process of reinterpretation has allowed the creation of new and original forms that can be used in jewelry design. Thanks to digital technologies, these forms can be produced with high precision, making it possible to integrate historical motifs into modern jewelry.

In this context, while the study will ensure the integration of cultural heritage into modern jewelry design, it will also contribute to the transfer of this heritage to new generations. In conclusion, this research highlights the importance of using digital technologies to preserve and maintain cultural heritage, as well as to create innovative designs in the jewelery industry with the combination of traditional and modern elements. Through detailed analysis and practical applications, the research provides a framework for designers and researchers interested in combining historical art with modern technology. This framework aims to contribute to the preservation and innovation of cultural heritage.

Keywords: Sagalassos ancient city, cultural heritage, jewelery, computer technologies, design

2023 GENEL SEÇİMLERİ İLE 2024 YEREL SEÇİM SONUÇLARININ MUKAYESESİ (ELAZIĞ ÖRNEĞİ)

Göktuğ ŞEKER

Munzur Üniversitesi / Öğretim Görevlisi
goktugseker@munzur.edu.tr
Orcid: 0000-0003-1798-5240

Özet

Demokrasinin en önemli yapı taşlarından birisi olan seçimler halkın iradesinin tecellisi açısından önemli bir yere sahiptir. Demokratik bir şekilde yönetilen birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de seçimler genel seçim ve yerel seçim olarak iki ayrı şekilde yapılmaktadır. Genel ve yerel seçimlerin kendilerine has dinamikleri olduğundan ötürü kısa sürede yapılmış iki seçim olsa dahi farklı sonuçlar çıkabilme olasılığı yüksektir. Bu çalışma Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Elazığ ilinin 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan genel seçim sonuçları ile 31 Mart 2024 tarihinde yapılmış olan yerel seçim sonuçlarının karşılaştırılmasını konu edinecektir. Bu iki seçim sonucunun değerlendirilmesindeki temel gaye ise genel ve yerel seçimler arasında bir seneden daha kısa süre olmasıdır, sürenin kısa olması genel ve yerel seçim dinamiklerinin farkını ortaya koymak bakımından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın temel hipotezini genel seçim sonuçlarındaki katılım oranının yerel seçim sonuçlarına göre daha yüksek olması ve seçmenin genel seçimlerde daha çok parti temelli oy kullanırken yerel seçimlerde daha çok adaya yönelik oy kullanmış olduğu düşüncesi oluşturmaktadır. Yöntem olarak betimleyici sosyolojik bir bakışla değerlendirilmiş bir çalışma olacaktır. Betimleyici bir bakış açısından yola çıkılarak yapılacak bir çalışma olması nedeniyle yapısal ve işlevselci bir yaklaşım kullanılması uygun görülmüştür ayrıca nitel araştırma yöntemi olan kaynak incelemesi yapılacak olup çalışmanın ana bilgi kaynağını Yüksek Seçim Kurulu'na ait olan 2023 genel seçim sonuçları ve 2024 yerel seçim sonuçları oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, 2023 Genel Seçimi, 2024 Yerel Seçimi, Seçim Dinamiği

COMPARISON OF 2023 GENERAL ELECTIONS AND 2024 LOCAL ELECTION RESULTS (ELAZIĞ EXAMPLE)

Abstract

Elections, one of the most important building blocks of democracy, have an important place in terms of the manifestation of the will of the people. As in many democratically governed countries, elections in our country are held in two different ways: general elections and local elections. Since general and local elections have their own dynamics, there is a high probability of different results even if two elections are held in a short time. This study will focus on the comparison of the general election results held on May 14, 2023 and the local election results held on March 31, 2024 in Elazığ province, located in the Eastern Anatolia Region of Turkey. The main purpose in evaluating these two election results is that there is less than a year between the general and local elections. This short period is important in terms of revealing the difference between the general and local election dynamics. The main hypothesis of this study is that the participation rate in the

general election results is higher than the local election results and that the voters vote more party-based in the general elections, while they vote for more candidates in the local elections. As a method, it will be a descriptive study evaluated from a sociological perspective. Since it is a study to be carried out from a descriptive perspective, it has been deemed appropriate to use a structural and functional approach. In addition, a source review, which is a qualitative research method, will be carried out and the main source of information of the study will be the 2023 general election results and 2024 local election results belonging to the Supreme Electoral Council.

Keywords: Elazığ, 2023 general election, 2024 local election, election dynamics

HUMAN AGONY: A VOICE OF CONTEMPORARY INDIAN ENGLISH POETRY

Pramod Kumar

Prof. Dr., Sharda School of Humanities
and Social Sciences, Sharda University
pramod.kumar1@sharda.ac.in, drpks71@gmail.com

Abstract

Agony is the dominant feature of contemporary Indian English poetry, especially the poetry of four well-known poets, namely, Nissim Ezekiel, Jayanta Mahapatra, Dom Moraes and Suresh Nath. The fact is that human agony is the hallmark of the modern age, just as self-complacency was the most glaring characteristics of the Victorian age. Agony has its roots in man's unfulfilled desires which inevitably lead to corrosion of hope. The atmosphere in which we are destined to breathe is charged with a corrosion of hope, gloom and frustration. A keen observation of life impels us to believe that such feelings result from political and social crises like political upheavals, sexual inhibition, unemployment, overcrowding, financial hardships, etc. which pose the threat of the total destruction of human race.

Keywords: Agony, unfulfilled desires, corrosion of hope, political upheavals, social crises and financial hardships.

POSSIBLE ADVANTAGES AND DRAWBACKS OF USING CHATGPT IN LESSON PLANNING: ENGLISH LANGUAGE TEACHING

Esmanur KARA

MA Student, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
Institute of Social Sciences
Department of Foreign Language Education
esmanur.kara2000@gmail.com

Abstract

With recent advancements in technology, AI (Artificial intelligence) has become a term that is frequently used in daily life. It has also become an indispensable part of our routines. AI is commonly used in many different areas such as health, security, and teaching. Language teaching is one of these areas. AI can be integrated into all steps of the language teaching process. It is mostly used to design lesson plans by foreign language teachers. Lesson planning is a must for English as a Foreign Language (EFL) Teachers to have well-prepared lessons with clear objectives. That's why a great number of AI tools are available for helping English Language Teachers to design lesson plans and ChatGPT is one of the most widely- used AI tools among EFL teachers to generate lesson plans. However, using ChatGPT to design lesson plans brings not only advantages but also challenges for English language teachers. To this end, this study aims to investigate the pros and cons of utilizing ChatGPT for creating EFL lesson plans. The study focuses on the theoretical aspect of the topic. The findings of the study showed that the drawbacks of using ChatGPT for lesson planning draw more attention than its advantages.

Keywords: ChatGPT, Language Teaching, Lesson Planning

ÖĞRETMEN İMAJİ: BİR DOKÜMAN ANALİZİ ÇALIŞMASI

Adem BAYAR

Prof. Dr., Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
adem.bayar@amasya.edu.tr

Aysima Lale AKTAŞ

Arş. Gör., Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
aysima.aktas@amasya.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı öğretmen imajı üzerine yapılan eğitim çalışmalarını derlemektir. İlgili alan yazında bu konu üzerine pek çok çalışma yapıldığı görülmektedir. Çalışma kapsamına 2018-2023 yılları arasında öğretmen imajı üzerine yapılan eğitim çalışmaları dahil edilmiştir. Çalışma “Öğretmen imajı üzerine yapılan eğitim çalışmalarının çalışma türleri ve yıllara göre dağılımı nasıldır?”, “Öğretmen imajı üzerine yapılan eğitim çalışmalarının araştırma yöntemleri ve dağılımı nasıldır?”, “Öğretmen imajı üzerine yapılan eğitim çalışmalarının örneklem özellikleri ve çalışmaların yürütüldüğü iller nelerdir?” sorularına cevap aramaktadır. Çalışma bağlamında “öğretmen imajı”, “öğretmenlik meslek imajı” ve “eğitim” anahtar kelimeleri kullanılmış; YÖKTEZ, DergiPark ve Google Akademik veri tabanında tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda 6 tez ve 26 makaleye olmak üzere toplam 32 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmalar doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda çalışmaların nitel araştırma yöntemine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Çalışmaların Erzurum, Konya, Diyarbakır, Burdur, Kırıkkale, Burdur, Osmaniye, Hatay, Ordu, Denizli, Malatya, Erzincan, Gaziantep, Bursa, Karabük, Kahramanmaraş, Kars, İstanbul, Nevşehir, Eskişehir, Elazığ ve Yalova gibi çeşitli illerde gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir. Çalışmaların örneklemeleri öğretmen yoğunluktadır. Bu çalışma sonucunda öğretmen imajına yönelik çalışmaların gün geçtikçe arttığı görülmektedir.

Anahtar Kelime: öğretmen imajı, öğretmen meslek imajı, doküman analizi, eğitim

EĞİTİMDE RUHSAL LİDERLİK: BİR DOKÜMAN İNCELEMESİ

Adem BAYAR

Prof. Dr., Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
adem.bayar@amasya.edu.tr

Büşranur ŞAHİN

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Eğitim Yönetimi, Yüksek Lisans Öğrencisi
busranurshn@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı ruhsal liderlik ile ilgili eğitim bilimleri alanında yapılmış çalışmaların incelenmesidir. İlgili literatürde bu konuyla ilgili çalışmaların sayıca az olduğu tespit edilmiştir. Uluslararası alan yazında ruhsal liderliğe verilen önem göz önünde bulundurulduğunda bu çalışmanın Türkçe alan yazındaki mevcut durumu ortaya koyması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Çalışmaya 2013-2023 yılları arasında Türkçe alan yazında ruhsal liderlik ile yapılmış ilgili çalışmalar dahil edilmiştir. Çalışma kapsamında “ruhsal liderlik” ve “eğitim” anahtar sözcükleri kullanılarak YÖKTEZ, Google Akademik ve DergiPark veri tabanlarında tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda 9 tez ve 6 makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmalar doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiştir. Çalışmaların en fazla 2013 yılında gerçekleştirildiği bulunmuştur. Çalışmalar Gaziantep, Kocaeli, Diyarbakır, Mersin, İstanbul, Eskişehir ve Aydın gibi çeşitli illerde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaların örneklemi öğretmenler, öğrenciler ve okul yöneticileri oluşturmaktadır. Çalışmaların tamamının nicel araştırma yöntemleri ile yapıldığı tespit edilmiştir. Bulgular doğrultusunda eğitim bilimleri alanında ruhsal liderliği konu alan çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı, sayıca arttırılması gerektiği ve nitel ve karma yöntemlerle çalışmalar yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Ruhsal Liderlik, Eğitimde Ruhsal Liderlik, Doküman İncelemesi

TRAFİK POLİSLERİ VE ÖZEL HAREKÂT BİRİMİ ÜYELERİNİN İŞ STRESİ VE PSİKOLOJİK SAĞLIK DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI¹

Seda GÜL

Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
İletişim Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü

Ali ÖZCAN

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
İletişim Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü

Özet

Bu çalışmada trafik polisleri ve özel hareket birimi üyeleri arasındaki iş stresi, çalışma ortamı ve destek, kişisel özellikler ve psikolojik sağlık durumu üzerine bir araştırmanın bulguları araştırılmaktadır. Çalışmanın amacı, bu meslek gruplarında iş stresinin ve çalışma ortamının nasıl algılandığını, kişisel özelliklerin ve psikolojik sağlık durumunun bu algılamalar üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırmada nicel analiz yöntemlerinden anket yöntemi kullanılmıştır. Anket yöntemi için 2 ölçek olan İş Stresi Ölçeği ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği sürece dahil edilmiştir. Araştırmada, Aktepe (2010) tarafından geliştirilen “Yardımseverlik Tutum Ölçeği”, İş yaşam dengesi ölçeği, Küçükusta'nın (2007), “Konaklama İşletmelerinde İş-Yaşam Dengesinin Çalışma Yaşamı Kalitesi Üzerindeki Etkisi” adlı çalışması ve İş Aile Çatışması Ölçeği ve Aile Tatmini ölçeği, Yılmaz'ın (2023), “Sağlık Çalışanlarında Yaşanan İş-Aile ve Aile-İş Çatışmasının Aile Tatmini ile İş Performanslarına Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma” adlı çalışmasından alınmıştır.

Araştırmanın sonuçları, trafik polisleri ve özel hareket birimi üyelerinin iş stresi ve çalışma ortamı algılarının genel olarak olumlu olmadığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Trafik polisleri, özel harekât birimi, iş stresi, çalışma ortamı, psikolojik sağlık.

¹ Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir

TARIK TUFAN'IN HİKÂYELERİNDE ÖZEL ADLAR²

Sümeyye GÜRKAYNAK

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı ABD
Yüksek Lisans Öğrencisi, sumeyyegurkaynak@gmail.com

Osman ARICAN

Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, osmanarican@beun.edu.tr

Özet

Türk edebiyatının yaşayan postmodern isimlerinden yazar ve senarist Tarık Tufan, şiir, roman, hikâye, deneme türünde eser vermektedir. İstanbul çevresindeki insanların konu edinildiği toplamda 41 hikâyeden oluşan "Beni Onlara Verme" adlı hikâye kitabında kullanılan özel adlar ve alt kategorileri, söz varlığı açısından incelenecektir. Çalışma, esere bağlı leksikolojik veri alanını kapsamaktadır ve konu belirtilen hikâye kitabıyla sınırlandırılmıştır. Leksikolojik olarak pek çok açıdan incelemeye değer veri sunan özel adlar dilin önemli bir alanını oluşturmaktadır. Bu veriler aynı zamanda edebi eserin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. İçerik açısından ise özel adlar hem yazarla hem dönemle hem de mensup olunan kültürle ilgili bir perspektif sunmaktadır. Tarık Tufan'ın "Beni Onlara Verme" adlı hikâye kitabındaki özel adlar kız, erkek adları, şarkıcı / müzisyenler, yazarlar / felsefeciler, dini şahsiyetler, oyuncular, bilim adamları gibi özel, şahıs, marka adları tespit edilerek sınıflandırmaya tabi tutulacaktır. Elde edilen bulgulara tablo ve grafik olarak da çalışmada yer alacaktır. Sınırlandırması yapılan ve belirlenen konuyla ilgili daha önceden bir çalışmanın olmaması orijinalite açısından da önem taşımaktadır. Çalışmada, alanla ilgili temel kaynaklara ve sınıflandırmalara da yer verilecektir. Tarık Tufan'ın hikâyelerinde kullandığı özel adlar gerçeklik ve kurgusallık açısından da ele alınacak, elde edilen sonuç ve bulgular madde olarak çalışmanın sonunda verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tarık Tufan, özel adlar, kelime dünyası, adlar, Modern Türk Edebiyatı

² Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında "Tarık Tufan'ın Romanlarında Söz Varlığı" adlı tezden türetilmiştir.

APOLLON'A HYMNOS'TA BİR YASA

Esengül AKINCI ÖZTÜRK

Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Arkeoloji Bölümü, ekinci@pau.edu.tr

Özet

MÖ 5. yüzyıl ve sonrasına ait epigrafik belgeler, Antik Dönem'de hava, su ve toprağın bilinçli olarak kirletilmesinin ya da ağaçların planlı ve kasıtlı olarak kesilerek koruların tahrip edilmesinin önüne geçmek amacıyla düzenlenmiş bazı yasaların uygulanmakta olduğunu göstermektedir. Fakat Apollon Pythios onuruna yazılan bir *Homerik Hymnos'ta* (*Homeros İlahisi*), ormanlık alanlara kasıtlı olmadan ve istemsizce verilebilecek zararların önlenmesi için çok daha erken tarihlerde düzenlenmiş olan bir yasanın varlığından söz edilmektedir. Yaklaşık olarak MÖ 7.-6. yüzyıllar arasında yazılmış olduğu düşünülen otuz üç *Homeros İlahisi'nden* birisi olan *Apollon'a İlahi'ye* göre, oldukça eskiden beri var olan bir kural tanrı Poseidon'a adanmış olan kutsal alan civarındaki ağaçlık bölgenin korunması amacını taşıyordu. Poseidon'un korusuna atlarla veya tekerlekli arabalarla girilmesini kısıtlayan bu düzenleme, ormana yaklaşan ziyaretçilerin araçlarından inip ağaçlık alanda yaya olarak ilerlemelerini gerektirmekteydi. Bu yasayla atların ve arabaların ormanlık alana ve buradaki bitki örtüsüne verebileceği kimi zararların engellenmesi amaçlanmıştı, çünkü araçlar tekerlek izleri oluşturabilir ve toprağı sıkıştırabilirdi. Bütün bunların sonucunda da toprak verimsizleşebilir ve ağaçlar olumsuz etkilenebilirdi.

Farklı tanrılara hitap eden ve dinsel törenlerin başlangıcında söylenen *Homeros İlahileri'nin*, MÖ 5. yüzyıla tarihlenen vazo resimlerindeki tasvirler aracılığıyla okullarda eğitici metinler olarak da kullanıldıkları anlaşılmaktadır. Geniş halk kitlelerine ulaşmış olan *İlahiler'in* farkındalık oluşturma gücü azımsanmamalıdır. *Apollon'a İlahi* oldukça erken döneme ait ekolojik bir yasaya, Poseidon'un korusundaki araç ve hayvan dolaşımını sınırlayan düzenlemeye dair sadece bazı ipuçları taşımakta ve bir resmi prosedüre işaret etmektedir. Bu çalışmada, Akdeniz dünyasındaki bazı kutsallık atfedilmiş korularda uygulandığı bilinen benzer yasalar vasıtasıyla *Apollon'a İlahi'de* atıf yapılan bu çok eski uygulamanın ayrıntıları ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Homerik Hymnos*, Apollon Pythios, Yasa, Poseidon.

A LAW IN THE HYMN TO APOLLO

Abstract

Epigraphic documents from the 5th century BC and onwards show that in antiquity there were laws in place to prevent the deliberate pollution of air, water and soil, or the destruction of groves through the planned and deliberate felling of trees. However, a *Homeric Hymn* to Pythian Apollo mentions the existence of a much earlier law to prevent unintentional and inadvertent damage to forested areas. According to the *Hymn to Apollo*,

one of the thirty-three *Homeric Hymns* thought to have been written between the 7th and 6th centuries BC, a long-standing rule was intended to protect the wooded area around the sanctuary dedicated to the god Poseidon. This regulation, which restricted horses or wheeled carts from entering Poseidon's grove, required visitors approaching the forest to dismount from their vehicles and proceed on foot through the wooded area. This law was intended to prevent some of the damage that horses and carts could cause to the woodland and its vegetation, as vehicles could create rutting and compact the soil. As a result, the soil could become infertile and trees could be negatively affected.

The *Homeric Hymns*, addressed to different gods and sung at the beginning of religious ceremonies, are also understood to have been used as educational texts in schools through depictions on vase paintings dating back to the 5th century BC. The power of the *Hymns*, which have reached large masses of people, to raise awareness should not be underestimated. The *Hymn to Apollo* carries only hints of an early ecological law, a regulation limiting the movement of vehicles and animals in Poseidon's grove, and points to an official procedure. This paper will attempt to elucidate the details of this very ancient practice referred to in the *Hymn to Apollo* by means of similar laws known to have been practiced in a number of sacred groves throughout the Mediterranean world.

Keywords: Homeric Hymn, Pythian Apollo, Law, Poseidon

EVALUATING ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEM OF ISTANBUL AIRPORT IN ALIGNMENT WITH SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Mevlüt ÜZÜLMEZ

Arş. Gör., Havaacılık Yönetimi Bölümü
Erciyes Üniversitesi Havaacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi

Abstract

The aviation industry plays a crucial role in driving economic growth and employment, yet it poses significant environmental challenges, namely terrestrial waste, water pollution, and noise. Consequently, airports are increasingly focused on adopting environmentally friendly practices, influenced by diverse stakeholders, to mitigate these negative impacts. Extensive global research underscores efforts to develop effective environmental management systems for airports.

This study examines the environmental management practices of Istanbul Airport through document analysis and semi-structured interviews. Data obtained were recorded by the researchers with notes and voice recordings in semi-structured interviews. Second data collection method within the scope of the study is document review. After that, by using descriptive analysis and benchmarking, the study evaluates the alignment of related practices with the United Nations Sustainable Development Goals (SDGs) in specified articles.

Results indicate that, within the scope of the articles with which it is highly compliant, it is anticipated that the targets determined by the Istanbul Airport EMS comply with international standards and will be one of the most successful airports in the world among sustainable airports when it progresses as planned. Airport has also high compliance with wastewater, water use efficiency, recycling rate, systemic and individual capacity, marine pollution and sustainable forest management.

Keyword: Sustainable airport, Environmental management systems, Istanbul airport, Green Airport

NIGERIEN FARMERS FACING CLIMATE AND ENVIRONMENTAL CHANGE: SOCIO-ANTHROPOLOGICAL ANALYSIS BASED ON THE EXAMPLE OF DEPARTMENT OF GOURÉ

Elhadji Idi Issoufou Adamou

Laboratory of Studies and Research in Sociology and Anthropology (LERSA)
Abdou Moumouni University, Niamey/Niger
E-mail: elhidi29issoufou@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5224-8409

Abstract

In the heart of the vast expanses of Niger, farmers stand on the front lines of an invisible but crucial battle, that against climate and environmental change. In this Sahelian country where agriculture and livestock farming constitute the main sources of subsistence, the devastating effects of extreme climatic phenomena are felt with particular acuteness. From the scarcity of rains to soil erosion, including increasing desertification, the challenges facing Nigerien farmers are numerous and complex. This work focuses on the experiences of farmers in this difficult context, while relying on a rigorous methodology. Our approach begins with an in-depth analysis of existing work, exploring the multiple facets of the reality of Nigerien farmers facing climate and environmental changes. What explains the challenges facing Nigerien farmers particularly those of the department of Gouré in the face of climate and environmental change? Through this question, we break down it into more specific aspects, exploring the difficulties encountered by farmers, the link between climate change and human action, the role of the State and the adaptation strategies implemented by communities. As part of this research, we conducted interviews in the field with Nigerien farmers, giving voice to the main actors in this struggle for survival. These interviews allowed us to deepen our understanding of the realities experienced by farmers, their perceptions of climate change and their adaptation strategies. By combining a solid theoretical approach with empirical data directly from the field, our study aims to shed light on the crucial issues facing Nigerien farmers and to propose avenues for sustainable solutions.

Keywords: Nigerien Farmers, Climate and Environmental Change, Socio-anthropological.

ENFLASYON MUHASEBESİ VE MALİ TABLOLARA ETKİSİ

Doç. Dr. Ergin TEMEL
SMMM Saliha Merve AYASUN

Özet

Enflasyon, fiyatlar genel seviyesinde sürekli olarak yaşanan artış olarak tanımlanmaktadır. İşletmelerin cari fiyatlarla kayıt altına alıp mali tablolarda gözüken varlık ve kaynakların değerleri enflasyonist ortamlarda anlamsız hale gelmektedir. Bu sebeple, enflasyonun mali tablo kalemleri üzerindeki olumsuz etkilerinin ortadan kaldırıp cari değerlerle gösterimini sağlamak için enflasyon muhasebesi uygulanmaktadır. Enflasyon muhasebesinin uygulanabilmesi için gerekli şartlarında oluşması gerekmektedir. Çalışmamızda enflasyon muhasebesinin tanıtımını yaparak, enflasyon muhasebesinin uygulanmasında kullanılan parasal ve parasal olmayan kalemler, enflasyon düzeltme katsayısının elde edilmesi, varlık ve kaynakların cari fiyatlara göre düzeltilmesi, yapılan işlemlerin muhasebeleştirilmemesi ve mali tablolara olan etkisi ele alınacaktır. Enflasyon muhasebesinin uygulanması ve mali tabloda oluşturduğu değişimi göstermek için örnek bir uygulama ile konu açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, enflasyon muhasebesi, mali tablo

ANADOLU MAKAMSAL EZGİLERİ İLE ANTİK YUNAN, BİZANS VE ORTAÇAĞ MODAL DİZİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA³

Deniz KÖMEK

Erciyes Üniversitesi
Güzel Sanatlar Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi
komekdeniz@gmail.com

Faruk YILDIRIM

Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
fyildirim@erciyes.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, Anadolu makamsal ezgileri ile Antik Yunan, Bizans ve Ortaçağ modal dizileri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar incelenmiştir. Çalışmanın temel problemi, ortak coğrafyada yaşamış olan toplumların müzik kültürlerindeki etkileşimlerini bulmaktır. Araştırmanın amacı; bu müzikal unsurların, tarih boyunca birbirlerini nasıl etkilediklerini ve kültürel mirasların kümülatif evriminde nasıl rol aldıklarını belirlemektir. Çalışmada Antik Yunan, Ortaçağ, Bizans ve makamsal ezgilerin yapısı, kuruluşu ve işlenişi ele alınmış; tetrakordlar ve özel dörtlü/beşliler, karar – güçlü ve finalis – confinalis kavramları ile mikrotonalite ve seyir özellikleri bakımından karşılaştırmalar yolu ile benzerlik ve farklılıklar elde edilmiştir. Çalışmada metodolojik olarak literatür taraması ve derleme yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmadaki karşılaştırmanın çıktısında; modal diziler ve makamsal ezgiler arasında benzerlikler olduğu ve bu benzerliklerin makamsal ezgilerin çokseslendirilmesinde etkin bir rol oynayacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Makam, Mod, Antik Yunan, Bizans

³ Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Dr. Öğr. Üyesi Faruk YILDIRIM danışmanlığında yazılan “Makamsal Ezgilere Modal Dizilere Benzerlikleri Yönünden Çokseslilik Yaklaşımları” Yüksek Lisans Tezi’nden üretilmiştir.

SANATTA SERGİLEME YÖNTEMLERİ⁴

Bengi BAYIR

Yüksek Lisans öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat ve Tasarım Bölümü, İstanbul - Türkiye
bengibayir426@gmail.com

Erkan ÇİÇEK

Dr. Öğr. Üyesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat Bölümü
Fotoğraf ve Video Anasanat Dalı, İstanbul - Türkiye
ercicek@yildiz.edu.tr - fesiherkan@gmail.com

Özet

Günümüzde internet tabanlı sosyal ağların gelişmesi ile birlikte sanatın internet ortamına taşınması sergilerin yöntemlerini ve şeklini etkilemiştir. Beraberinde ortak konularda üretilen sanatın ve temsilin niteliğini dönüştürmüştür. Dünden bugüne insanların sanat üretimleri değişim ve dönüşüm geçirmiştir. İnsanların ortaya koyduğu teknolojik değişimler, üretimler sanat alanında yapısal reformlara yol açmıştır. Sanat, insanoğlunun kendi içsel dünyasını resmetmesidir; sanat üzerinden derdini ve mesajını kamuoyu ile paylaşmak isteyen insanoğlu, zamana uyum sağlayarak farklı teknik ve yöntemlere sergileme yöntemlerine başvurmuştur.

Yöntem: Bu çalışmada araştırma yöntemi kullanılmıştır. Literatür araştırması yapılarak veriler ortaya konulmuştur.

Amaç: bu çalışma kapsamında sergileme yöntemi olarak eser-mekan ilişkisini incelerken günümüzün bize getirdiği yenilik ve olanakların nasıl bir değişime uğradığı incelenmiştir.

Sonuç: Günümüzde bu dönüşümü geçirerek NFT 'Non-Fungible Token' yani sanal ortamda sergilenen sanat ürünleri izleyicinin beğenisine sunulmuştur. Böylece; artık bir sanat çalışmasının izleyici ile buluşması eski yöntemlerden çok yeni yöntemlerle izleyicisine aktarıldığı söylenebilir. Bu bağlamda, bu çalışmamızda sanat nesnesi sergilenirken sergileme mekanının değişim ve dönüşüm geçirdiği konusu ele alınmıştır. Sergileme mekanı olarak seçilen mekanların dijital ortamda olması sanat üretimine olan etkisi tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sergileme yöntemleri, sergi tasarımı, dijital sanat, eser, mekan

⁴ Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

TÜRK RESİM SANATINDA ÇAĞDAŞLAŞMA YOLUNDAKİ ADIM: D GRUBU SANAT TOPLULUĞU

Nilüfer USTA

MEB Adnan Menderes Ortaokulu
niluferusta14@gmail.com

Özet

D Grubu, Türk Resim sanatındaki dördüncü sanat topluluğudur. Topluluğa isim olarak Latin alfabesinin dördüncü harfi olan “D” harfi seçilmiştir. Grubun etkin olduğu yıllar 1923-1950 arası dönemdir. Bu dönem de yurt içinde çeşitli sanat etkinlikleri yapılmıştır. Grubun üyeleri arasında Zeki Faik İzer, Abidin Dino, Cemal Tollu, Elif Naci, Nurullah Berk ve heykeltıraş Zühtü Müridoğlu yer almaktadır. Topluluğa daha sonra Turgut Zaim, Eren Eyüboğlu, Eşref Üren, Arif Kaptan, Halil Dikmen, Sabri Berkel, Hakkı Anlı, Salih Urallı, Fahrelnissa Zeid, Nusret Suman ve Zeki Kocamemi gibi isimlerde katılmış olup, grup bir topluluğa dönüşmüştür. Yukarıda adı geçen sanatçılar Avrupa’da çeşitli sanat atölyelerinde eğitim almışlardır. Aldıkları eğitim birbirinden farklı sanat atölyelerinde gerçekleşmiş ve bu nedenle sanat çalışmaları çeşitlilik göstermektedir. Grup sanatçıları Batı ülkelerinde aldıkları kısa süreli eğitimin sonucunda ülkelerine dönerek, çağdaşlaşma yolundaki adımları izlemiş ancak, bunu yaparken geleneksellikten kopmadan her iki yönelimi harmanlamışlardır. Sanat topluluğu kendinden önceki 1914 Çallı Kuşağının izlenimci bakış açısına bir tepki olarak, desene önem vermiş ve grubun bazı sanatçıları Avrupa’da ki kübizm sanat anlayışı doğrultusunda yapıtlar meydana getirmiştir. D Grubu sanatçıları, resim sanatında renkten ziyade biçime önem vermiş olup, sanatta kopyacılığı reddetmişlerdir. Araştırma kapsamında D Grubunun Türk Resim sanatındaki oluşumunu hazırlayan etkenler çerçevesinde grup sanatçılarının eserleri dikkate alınarak, grubun sanat anlayışı incelenmektedir. Grubun Türk Resim sanatındaki yeri ve konumu sorgulanarak, Avrupa’daki sanat anlayışı ile benzerlik ve farklılıklarına değinilmektedir. Araştırmanın sanat okuyucu ve araştırmacılarına kaynak oluşturması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: D Grubu, Kübizm, Türk Resim Sanatı.

ÇAĞDAŞ SANATTA BİR İLERLEME HAREKETİ OLARAK EKOLOJİK YAKLAŞIMLAR

Şule SAYAN

Harran Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Resim Bölümü, sulesayan@harran.edu.tr

Özet

Ekoloji kavramı, günümüzde çevreyle kurduğu katmanlı ilişkilerle toplumsal ve politik bir hareket olarak sanatçılar tarafından yaygın bir farkındalığa ulaşmıştır. Çağdaş sanatın çevreci farkındalığı ve ekolojinin sanatın problemleri arasına girmesi 1960'lara dayanmaktadır. 60'lardan günümüze kadar, dünyada pek çok ekolojik temelli sanat etkinlikleri, sergiler ve bağımsız inisiyatifler sanatla ilgilenenler için bir cazibe alanı yaratmaktadır. Günümüze uzanan bu süreçte ekolojiyi odağına alan sanat, çevre problemlerine dikkat çekmede topluma ve sanat izleyicisine çevre bilincini artırmaya dair farkındalıklı bir alan yaratmaktadır.

Bu metinde bir ilerleme hareketi olarak ekolojik pratikleri ortaya koyan sanatçı ve çalışmalarından örnekler ve bu ekseninde, çağdaş sanatta ekolojik yaklaşımlar ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekoloji, çağdaş sanat, çevre, arazi sanatı.

AS A PROGRESSIVE MOVEMENT IN CONTEMPORARY ART ECOLOGICAL APPROACHES

Abstract

Today, the concept of ecology has reached widespread awareness among artists as a social and political movement with its layered relations with the environment. Contemporary art's sensitivity to the environment and the inclusion of ecology among artistic issues dates back to the 1960s. From the 1960s to the present day, many ecologically-based art events, exhibitions and independent initiatives around the world have created an attraction for those interested in art. Throughout this process, art focusing on ecology has been a key element in drawing attention to environmental issues.

It has created a space for the public and art audiences to become aware of environmental issues. In this text, ecological approaches in contemporary art will be discussed with examples of artists and their works that present ecological practices as a progressive movement.

Keywords: Ecology, contemporary art, environment, land art.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISININ YORDANMASINDA ÖZ ŞEFKAT VE ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN ROLÜ¹

Büşra ŞAHİN

¹Yükseklisans Öğrencisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Gaziantep / Türkiye, busra.sahin3std.hku.edu.tr

Özgür Osman DEMİR

²Dr. Öğr. Üyesi Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Gaziantep / Türkiye
ozgur.demir@hku.edu.tr

Özet

Sosyal görünüş kaygısı üzerinde etkili olabilecek kavramlardan biri olan öz şefkat olumsuz beden algılamalarına ve beden memnuniyetsizliğine karşı koruyucu bir etkidir. Ayrıca bireyin çevreden aldığı desteğe olan inancı kaygısının azalmasında diğerleriyle ilişkisinde önemli olduğunu, sevildiğini hissetmesini sağlar. Buradan hareketle üniversitelerde öğrenim gören bireylerde sosyal görünüş kaygısının yordanmasında öz şefkat ve algılanan sosyal destek düzeyinin rolünün incelenmesi bu çalışmanın temel amacıdır. Bu araştırma nicel araştırma desenlerinden ilişkisel model kullanılarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu üniversitede öğrenim gören 363 ön lisans ve lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışmada veriler, Demografik Bilgi Formu, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Öz Şefkat Ölçeği ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırma için toplanan veriler SPSS 27 programı ile analiz edilmiştir. Hiyerarşik regresyon analizine; birinci blokta öz şefkat, ikinci blokta ise algılanan sosyal destek değişkeni alt boyutları dahil edilmiştir. Bu iki değişken birlikte varyansın yaklaşık %6'sını ($R^2 = .058$) açıklasa da analize ikinci blokta dahil edilen "algılanan sosyal destek" değişkeninin modele manidar bir katkı vermediği görülmektedir. Öz şefkat değişkeninin birinci blokta sosyal görünüş kaygısı ile negatif ve düşük düzeyde bir ilişki vardır ($\beta = -.22$, $P < .05$). Ayrıca bağımlı değişkene ilişkin varyansın %5'ini açıklamaktadır ($R^2 = .051$). Bu sonuçlara göre, üniversite öğrencilerinde öz şefkat düzeyi azaldıkça sosyal görünüş kaygısının arttığı söylenebilir. Ortaya çıkan bu sonuçlar literatür kapsamında tartışılarak, araştırmacı ve uygulayıcılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal görünüş kaygısı, öz şefkat, algılanan sosyal destek

¹ Bu çalışma Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü birinci yazara ait "Yüksek Lisans Tezi"nden üretilmiştir. "Etik Kurul Raporu var – (Hasan Kalyoncu Üniversitesi Etik Kurul Numarası: :E-97105791-050.01.01-46626 Tarih: 22.11.2023 ve izinleri alınmıştır). ORCID Kimliği:0009-0001-4713-5303

ЭКСПЛИКАЦИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ ЧЕЛОВЕКА В ЖЕСТОВЫХ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦАХ РУССКОГО И КЫРГЫЗСКОГО ЯЗЫКОВ

Уулкан КАМБАРАЛИЕВА

Доктор филологических наук, профессор
Американский университет в Центральной Азии
Бишкек, Кыргызская Республика
ORCID ID: 0000-0003-1194-3779, u.kambaralieva@gmail.com

Аннотация

Данная статья посвящена сопоставительному анализу фразеологических единиц русского и кыргызского языков, являющихся производными от симптоматических жестов и имеющих большое значение в процессе коммуникации. Подобные единицы языка, используемые как номинации коммуникативного поведения людей, получили в лингвистике название жестовых фразеологизмов (Г.Е. Крейдлин). В кыргызской лингвистике, несмотря на наличие множества трудов, посвященных фразеологическим единицам в целом, жестовые фразеологизмы еще не становились объектами отдельных исследований. В данной статье рассматривается принятая в науке классификация жестовых фразеологических единиц и представлен сопоставительный анализ их семантики как репрезентантов психических процессов и психологического состояния человека, эксплицируемых в русском и кыргызском коммуникативном поведении. По результатам исследования указывается наличие и отсутствие эквивалентов жестовых фразеологических единиц в русском и кыргызском языках, что демонстрирует универсальность восприятия представителями разных лингвокультур некоторых проявлений психических процессов, а также специфичность перехода некоторых явлений от жестов к фразеологизмам, которая связана с отражением этнокультурных особенностей. По результатам сопоставительного и лингвокультурологического анализов выявлено, что вербализация жестов в различных устойчивых языковых единицах и возникновение их переносного употребления в речи имеет особенности, связанные как с лингвистическими, так и экстралингвистическими факторами. На основе лексикографического и лексико-семантического анализа установлено, что жестовые фразеологические единицы, эксплицирующие эмоциональное состояние человека, составляют отдельный пласт лексики русского и кыргызского языков и могут быть распределены в группы по различным критериям.

Ключевые слова: фразеологическая единица, эмоция, жесты, жестовые фразеологизмы, коммуникативное поведение, коммуникативная норма.

EXPLICATION OF HUMAN EMOTIONAL STATE IN GESTURE PHRASEOLOGICAL UNITS OF RUSSIAN AND KYRGYZ LANGUAGES

Abstract

This article is devoted to the comparative analysis of phraseological units of Russian and Kyrgyz languages, which are derived from symptomatic gestures and are of great importance in the process of communication. Such language units used as nominations of people's communicative behavior are called gesture phraseological units in linguistics (G.E. Kreidlin). In Kyrgyz linguistics, despite the presence of many works devoted to phraseological units in general, gesture phraseologisms have not yet become the objects of separate studies. This article considers the classification of gesture phraseological units accepted in science and presents a comparative analysis of their semantics as representatives of mental processes and psychological state of a person, explicated in Russian and Kyrgyz communicative behavior. The results of the study indicate the presence and absence of equivalents of gesture phraseological units in Russian and Kyrgyz languages, which demonstrates the universality of perception of some manifestations of mental processes by representatives of different lingua cultures, as well as the specificity of the transition of some phenomena from gestures to phraseological units, which is associated with the reflection of ethno-cultural features. According to the results of comparative and linguacultural analysis, it has been revealed that the verbalization of gestures in various stable linguistic units and the emergence of their figurative use in speech has peculiarities associated with both linguistic and extra-linguistic factors. On the basis of lexicographic and lexica-semantic analysis it is established that gesture phraseological units expressing the emotional state of a person constitute a separate stratum of the lexicon of Russian and Kyrgyz languages and can be categorized into groups according to different criteria.

Keywords: phraseological unit, emotion, gestures, gesture phraseological units, communicative behavior, communicative norm.

ETHNOLOGICAL STUDY OF TABOOS IN THE SELECT WORKS OF EASTERINE KIRE: MATTER OF LIFE & DEATH

Sonali Dudihalli

Research Scholar, SHSS, Sharda University, Greater Noida

Pramod Kumar

Prof. Dr., SHSS, Sharda University, Greater Noida

Abstract

Taboos have played an essential role in the maintenance of societal order in various communities throughout history, particularly among primitive tribes. The Angami tribe of Nagaland, located in the North East region of India, is one such community that heavily relies on taboos to sustain unity and harmony. Easterine Kire is a renowned North East origin writer from Nagaland, India. Through her literary works, such as "*A Naga Village Remembered*," "*Bitter Wormwood*," "*Spirit Nights*," "*Don't Run My Love*" and "*When the River Sleeps*," Kire offers a glimpse into the world of the Angami tribe and their taboos. This paper delves into the ethnological study of the taboos practiced by the Angami tribe, focusing on the profound impact they have on the community's social fabric and individual well-being, where their violation can be a matter of life and death. The methodology involved adopts an ethnographic approach, drawing upon primary and secondary sources, and oral traditions of the Angami tribe through the select works of Easterine Kire.

Keywords: Ethnography, taboo, Angami tribe, Easterine Kire

AFFLICTION OF ADIVASI: A SUBALTERN READING OF NARAYAN'S KOCHARETHI

Niraj Raj

Research Scholar, Sharda University
Greater Noida, Uttar Pradesh
inirajraj@gmail.com

Pramod Kumar

Prof. Dr., Sharda University
Greater Noida, Uttar Pradesh
pramod.kumar1@sharda.ac.in

Abstract

Subaltern study often deals with the perils of those individuals who continues to linger on the margins of the mainstream society. *Kocharethi: The Araya Woman* by Narayan deals with trials and tribulations faced by the subaltern in southernmost state of India. Narayan's narrative talks about the challenges that aggravated due to the interference of outside forces in the sacred den created by Adivasi community. This paper will try to navigate the menace of modernisation and alienation of the Araya tribe from their own sacred cultural identity. This paper will also attempt to question the stereotype that are often levelled against the tribal group in the process of homogenizing their varied identity and the need for the separate representation. This paper will delve deeply into the concept of land holding rights and how it plays an important role in creating an empowered tribal community. Narayan's desire to establish a demarcation between Dalit and Adivasi identity will be explores through the narrative which continuously fluctuates between the need for preserving tradition or to vouch for modernity. This paper will contribute to a better understanding of the subaltern perspective by examining the marginalization and struggle of the Malayarayar tribe which further help in promoting the inclusion of indigenous voices in literature and history.

Keywords: Adivasi, Alienation, Marginalization, Subaltern, Tribal.

ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜREL MİRAS KONULARININ YERİ VE ÖNEMİ

Merve AYDEMİR

Gazi Üniversitesi, merveyaydemir0697@gmail.com
0009-0005-6827-3958

Salih ŞAHİN

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, ssahin@gazi.edu.tr
ORCID:0000-0002-2166-1997

Özet

Unesco 1972 yılındaki 17. Genel konferansında dünya kültürel ve doğal mirasının korunmasına dair sözleşme'yi kabul etmiştir. Türkiye ise bu sözleşmeye 1923 yılında resmen taraf olmuştur. Dünya Mirası Listesi'nde Dünya Miras Alanı olarak ilan edilen 1199 miras yer almaktadır. Türkiye'nin bu listede 19'u kültürel, 2'si karma olmak üzere 21 miras alanı bulunmakta olup bunlar somut kültürel mirastır. Somut olmayan kültürel miras ise toplulukların, grupların veya bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlardır. Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden odak grup görüşmesi yöntemi kullanılmıştır. Buna göre araştırmacı tarafından 8 coğrafya öğretmeninin katılımıyla gerçekleşen görüşmede, katılımcılara, çalışmanın amacı doğrultusunda etik kurul izni dahilinde sorular sorularak kayıt altına alınmıştır. Katılımcılardan elde edilen görüşler çözümlenerek metin haline dönüştürülmüş ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen verilere göre, katılımcılar tarafından kültürel miras konusunun diğer pek çok branştan coğrafya öğretimi konuları içinde daha önemli yer tutması gerektiği ancak, mevcut durumda bu konuda yeterince üzerinde durulmadığı ve bazı sorunların yaşandığı ifade edilmiştir. Kültürel miras konularına yönelik özellikle son dönemde öğrenci farkındalığının düşük olduğu ve bu konuda teknolojik gelişmelerin etkisinin göz ardı edilmemesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Çalışmada elde edilen bulgular ışığında kültürel miras konularının geleceğe yönelik aktarımında materyal, yöntem ve teknik gibi hususlar bakımından daha etkin ders planlarının hazırlanarak uygulanması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler : Kültürel miras, orta öğretim, coğrafya öğretimi

ҚАЗАҚСТАНҒА ДЕПОРТАЦИЯЛАНҒАН ХАЛЫҚТАРДЫҢ ТАРИХЫ: КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРІ МЕН БЕЙІМДЕЛУІ (ПОЛЯКТАР МЫСАЛЫНДА)

Гүлнар Қозғамбаева

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
профессор, т.ғ.к. (Қазақстан, Алматы қаласы)
e-mail: gulnar.kozgambaeva@mail.ru

Аннотация

Мақалада депортацияланған халықтар туралы ғылыми еңбектер және мемуарлар, естеліктері негізінде ХХ ғасырдың 30-40 жылдарында Қазақстанға еркінен тыс жер аударылған поляктардың күнделікті өміріне талдау жасалады. Анықталған материалдар мен фактілер авторға жер аударылған поляктардың өмірін және арнайы қоныстану жүйесінің жұмысын зерттеу аспектілерін кеңейтуге мүмкіндік береді.

Мақалада депортацияланған халықты қоныстандыру, экономикалық және еңбек мәселелері, жайластыру, әлеуметтік қамсыздандыру, медициналық қызмет көрсету, ауыр жұмыстарға жегілуі қарастырылады. Депортацияланған поляктар үшін еңбек арнайы қоныстану орындарында өмір сүру және бейімделу факторы болды. Арнайы қоныс аударушылардың күнделікті өмірі, сондай-ақ қатал климаттық жағдайлары бар шалғай аудандардағы бейімделу мәселелері қамтылған.

Түйінді сөздер: Арнайы қоныстану, депортация, аштық, жұмысқа орналасу, қоныс аудару, бейімделу

THE HISTORY OF DEPORTED PEOPLES IN KAZAKHSTAN: EVERYDAY LIFE AND ADAPTATION (ON THE EXAMPLE OF POLES)

Abstract

The presented article, based on scientific works and memoirs of former special settlers, provides an analysis of the daily life of Poles who were exiled to Kazakhstan in the 30-40 years of the twentieth century. The materials and facts revealed allow the author to expand the aspects of studying the life of deported Poles and the functioning of the special settlement system. The article discusses the issues of resettlement, economic and labor issues, housing, social security, medical care, industrial and social activities of special settlers. It is noted that labor for deported Poles was a factor of survival and adaptation in places of special settlements. The daily life of special settlers is considered, as well as adaptations in remote areas with harsh climatic conditions. places of special settlements.

Keywords: Special settlement, deportation, hunger, employment, resettlement, adaptation

ЭТНИКАЛЫҚ ТАРИХ БОЙЫНША ҚАЗІРГІ ТАРИХНАМАДАҒЫ ПӘНАРАЛЫҚ ТӘСІЛДЕР МЕН БАҒЫТТАР (ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ЭТНИКАЛЫҚ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ ОҒЫЗ ТАЙПАЛАРЫ МЫСАЛЫНДА)

Қошымова Ақнұр

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Қазақстан тарихы факультеті

Аннотация

Кез-келген халықтың шығу тарихын, ертеректегі этникалық бастаулары, ру-тайпалармен туысқандық байланысы туралы мәселелермен айналысатын тарих ғылымының маңызды әрі өзекті тақырыптарының бірі этникалық мәселесімен тікелей байланысты болып келеді. Өз кезегінде бұл мәселені зерттеу барысында салыстырмалы талдаулар жасау арқылы нақты әрі дұрыс нәтижеге қол жеткізу үшін ғылымның түрлі салаларына жүгініп, тарихи, антропологиялық, саяси, мәдени, генетикалық, филологиялық, этнологиялық аспектілермен байланысатын пәнаралық тұрғыны пайдалануымыз қажет. Сондықтан да мақалада оғыз тайпаларының түркі халықтарының, оның ішінде қазақ халқының этникалық қалыптасуындағы орнын ашу мақсатында пәнаралық ғылымдардың өзара қатынасында, тарихи-салыстырмалы әдіс негізінде қарастырылады.

Түйін сөздер: этникалық тарих, пәнаралық тәсілдер, зерттеу бағыттары, оғыз тайпалары, Орталық Азия.

INTERDISCIPLINARY APPROACHES AND DIRECTIONS IN MODERN HISTORIOGRAPHY ON ETHNIC HISTORY (ON THE EXAMPLE OF THE OGUZ TRIBES IN THE ETHNIC FORMATION OF THE KAZAKH PEOPLE)

Abstract

One of the most important and relevant topics of the science of history dealing with the history of the origin of any people, early ethnic origins, kinship ties with tribes, is directly related to the issue of ethnicity. In turn, in the course of researching this issue, in order to achieve a clear and correct result by making comparative analyzes, we need to use an interdisciplinary approach that connects with historical, anthropological, political, cultural, genetic, philological, ethnological aspects. Therefore, the article examines the place of the Oghuz tribes in the ethnic formation of the Turkic peoples, including the Kazakh people, in the interaction of interdisciplinary sciences, on the basis of the historical-comparative method.

Keywords: ethnic history, interdisciplinary approaches, research directions, Oguz tribes, Central Asia.

GENDERED PENALTY- A STUDY OF CARE WORK ROLE ON WOMEN IN INDIAN ACADEMIA

Santhi Narayanan

Dr., Sharda University, India
santhi.narayanan@sharda.ac.in

Abstract

Women academics sometimes face the dual challenge of academics with care responsibilities without institutional care support from the university and household. It draws our attention to the care ecosystem at both academia and homes with a mutually reinforcing relationship that widens the gendered division of work. Globally, a novel cultural value is given to emotional labor undertaken by women as natural work, which is deeply reflected in feminized care work roles. This paper draws its analysis from in-depth interviews with 20 female academics across various faculties and ranks at one Indian University to re-examine the micro-aggression of gender roles exposing multiple fault lines in present-day society and to gain qualitative insights into their personal experiences and challenges related to care work. The women interviewed chose an academic career, while also having childcare and household responsibilities. The findings of the research highlight the time pressures, care-induced fatigue, and invisible work undertaken while managing their departmental duties and household duties disproportionately affect their work-life balance. Female academicians bear a significantly higher burden of care work than their male counterparts. This disparity negatively affects research productivity, opportunities for career advancement, and overall job satisfaction. This study reveals that institutional policies and cultural expectations play a crucial role in perpetuating this gendered penalty. Women in academia often report feeling undervalued and unsupported, with many experiencing burnout and considering leaving their profession. This paper aims to radically reimagine care from the margins with the urgency to address the functional gap in the feminist principle of intersectionality.

Keywords: Care Work, Gendered Work, Care Economy, Intersectionality, Academia, Gender Equality

THE IMPORTANCE OF THE PROTECTED AREA IN THE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE TOURISM IN THE MOUNTAINOUS REGION

Nino Khakhubia

PhD, Associate Professor at Grigol Robakidze University
Tbilisi 0159, Georgia

Nana Nadareishvili

PhD, Associate Professor at Georgian Technical University
Tbilisi, Georgia & Senior Research Fellow
Vakhushti Institute of Geography, Tbilisi

Giorgi Gogitidze

PhD, Associate Professor, Grigol Robakidze University
Tbilisi 0159, Georgia

Abstarct

Due to the complexity and scale of the tourism field, a thorough study of the development possibilities of tourism' is particularly interesting; Specifically, it is important to identify important issues/problems related to tourism's development, foreseeing in detail the current challenges with a view to maintaining sustainability and setting long-term future perspectives. It should be noted that the Adjara region, along with other parts of Georgia, is distinguished by various tourist opportunities; Accordingly, in this case, it is interesting for us to determine/asses the tourist potential of the protected areas. It should be noted that there are four beautiful protected areas in the Adjara region (Kobuleti Protected Areas, Kintrishi National Park, Machakhela National Park, Mtirala National Park). The study of tourism potential and the study of the attitudes of tourists and persons involved in tourism business are important to ensure the development of the sector and the promotion of sustainable tourism business. Accordingly, the purpose of our research is to analyze the possibilities of the protected areas in the Ajara region and to study the attitude of the specialists involved in the tourism business in terms of the development of tourism business in the protected areas. As a result of the research, the positive attitude of the parties involved in the tourism business was confirmed and it was revealed that the protected areas play an important role in the development of ecotourism and other tourist destinations in our region.

Keywords: Georgia, Protected area, Mountain Area

DEVELOPMENT TREND OF HOSPITALITY IN MOUNTAINOUS ADJARA

Giorgi Gogitidze

PhD, Associate Professor at Grigol Robakidze University
Tbilisi 0159, Georgia

Maka Piranashvili

PhD, Associate Professor at Grigol Robakidze University
Tbilisi 0159, Georgia

Nino Khakhubia

PhD, Associate Professor at Grigol Robakidze University
Tbilisi 0159, Georgia

Abstarct

Mountain tourism is the fastest growing destination in the world. Travel and interest in the mountainous region is constantly increasing as a large number of tourists are attracted to the mountainous area. Its infrastructure is especially important for the development of tourism in mountainous regions. Especially, diversification/strengthening and full functioning of tourist facilities. Tourist facilities represent an important resource for the maximum utilization of mountain resorts/destination areas and, accordingly, are an important resource for the formation of the tourist environment. Based on this, in the presented work, we have analyzed the rate of opening of family guest houses in mountainous Adjara in 2019-2023. It should be noted that according to the data of 2019, the opening of family guest houses in mountainous Adjara increased by 22%, according to the data of 2021, it increased by 62%, according to the data of 2022, it increased by 44%, according to the data of 2023, it increased by 22.78%. 2020 was the pandemic period. We think that Mountain Adjara has a much greater potential, especially considering the current trends in the international tourist market; In particluar, the demand for mountain tourism has increased and makes up more than 50% of tourist routes. Therefore, with proper management, the presence of appropriate infrastructure and improvement of services, it is possible to increase the number of visitors significantly.

Keywords: Tourism, Hospitality, Mountain Region

THE ROLE OF EMOTIONAL STATE IN THE DEVELOPMENT OF TYPE 2 DIABETES MELLITUS

Eteri Varshanidze

PhD student, Assistant at Batumi Shota Rustaveli State University
Batumi, Georgia

Keti Nakashidze

Medical student at Batumi Shota Rustaveli State university
Batumi, Georgia

Nino Beridze

Psychology student at Batumi Shota Rustaveli State University
Batumi, Georgia

Abstract

According to WHO (world health organization), about 422 million people of whole population are struggling with type 2 diabetes mellitus. This kind of statistics and scalability is related to unstable emotional state, to violation of healthy routine and other reasons that affect human's metabolism. Conforming to researches, the main reason in this pathology are glucocorticoids and catecholamines. Glucocorticoids suppress the action of GLUT4, which helps glucose to enter muscles, adipose tissue and organs. Because of this factor, the most detected symptom is hyperglycemia. Catecholamines, in other ways, are supporting the process of increasing glycolysis, which leads to gluconeogenesis, that overpowers glycogenesis, which is the reason of hyperglycemia and hyperlactatemia. In conformity with researches managing and treatment of type 2 diabetes mellitus is not really hard. What is important is patience, diet, physical activity, keeping up with healthy routine and maintaining good mental and psychological health with treatment of psychologist. In addition, patients receive medication treatment with metformin and inhibitors of alfa – glucosidase.

Keywords: Diabetes Mellitus, emotional state, glucocorticoids, hyperglycemia.

THE THERAPEUTIC INFLUENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF STUDENTS

Eteri Varshanidze

PhD student, Assistant at Batumi Shota Rustaveli State University
Batumi, Georgia

Nino Beridze

Psychology student at Batumi Shota Rustaveli State University
Batumi, Georgia

Keti Nakashidze

Medical student at Batumi Shota Rustaveli State university
Batumi, Georgia

Abstract

The mental health crisis in the 21st century calls for addressing issues of access to appropriate services. Growing interest has fueled hopes that artificial intelligence (AI) has the potential to reshape the mental health narrative. We used ChatGPT, the most powerful and popular chatbot system, which was tasked with adapting the role of a psychotherapist. A total of 30 subjects participated in the experiment (experimental $n = 15$; control $n = 15$). After 2 weeks, the mean of the experimental group on the scale of Ryff's psychological well-being increased from 200.6 ($S = 9.6$) to 210.7 ($S = 10.8$). And in the control group it decreased from 200.9 ($S = 9.5$) to 198.3 ($S = 10.3$). In addition, the incorporation of qualitative methods provided complex information about the participants' experiences. The results obtained highlight the need to explore AI-focused interventions as a valuable tool for improving psychological health and well-being.

Keywords: Artificial intelligence, psychological well-being, Chatbots, ChatGPT.

VIII. VE XII. YÜZYILLARDA BELH ŞEHİRİ

Abdurrahman GÜLMEZ

Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, İslam Tarihi ABD, GÜMÜŞHANE
abdurrahman.gulmez609@gmail.com +ORCID: 0000-0002-7155-7047

Özet

Belh Şehri kadim bir geçmişe sahip olup 11 ve 12.yy tarihçileri şehrin kuruluşunu Hz. Nuh'un oğlu Sam'a kadar, bazı kaynaklarda M.Ö. 1400 yılına kadar götürürler. Tarihçiler Belh ismini eserlerinde Bakteryya, Bağter, Horasan, Taharistan, İskenderiye ve Belh... gibi farklı isim ve lakaplarla zikretmişlerdir. Beyhaki, Belh ismini Pehlevi'de büyük şehir manasına geldiğini belirtir.

Belh Şehri, İslam fetih hareketinin ikinci evresi olan Muaviye döneminde tamamen Müslümanların eline geçti. Bu dönemden itibaren Belh şehrinde İslami sanat, kültür ve medeniyetin etkisine girdi. Emeviler döneminde (hicri 90-91) Belh şehrinde birçok katliam yapılmış şehir viraneye dönmüştür. Emeviler, Abbasi, Horasan emirleri, Samanoğulları, Gazneliler ve Büyük Selçuklu Devletinin sonuna kadar Belh mimari, sanat, kültürel ve ilmi olarak çok gelişmiş ve birçok âlim yetiştirmiştir. 11.yy'da Belh Şehrine bağlı yüz tane köy ve kasaba bulunmaktaydı. 8 ve 12. yüzyıllar arasında Belh'te 300 den fazla âlim yetişmiştir. İslamiyet'in Belh'e girmesiyle İslami mimarinin sembolü olan tekke, medrese ve kütüphaneler gibi eğitim yapıları oluşmaya başlamıştır. Şehirde birçok dil, din, ırk ve mezhep bulunuyordu. Şehir doğu-batı ticaret yolları güzergâhı üzerinde olduğundan âlimlerin, tüccarların, seyyahların uğrak yeri olduğu gibi aynı zamanda devletlerinde siyasi çatışma alanlarından biriydi.

Çalışma, Belh Uleması Tarihi ve Tarihi Beyhakî gibi Farsça yazılan dönemin önemli eserlerinden faydalanarak hazırlanmış olup alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Belh, tarih, coğrafya, islamiyet, ulema.

THE CITY OF BALKH IN THE 8TH AND 12TH CENTURIES

The City of Balkh has an ancient history, and historians of the 11th and 12th centuries attribute the city's founding to the Prophet Muhammad. Until Noah's son Sam, in some sources, BC. They take it back to 1400. Historians have mentioned the name Belh in their works with different names and nicknames such as Bakteryya, Bagter, Khorasan, Taharistan, Alexandria and Belh... Beyhaki states that the name Belh means big city in Pahlavi.

The City of Balkh fell completely into the hands of Muslims during the Muawiyah period, which was the second phase of the Islamic conquest movement. From this period onwards, the city of Balkh came under the influence of Islamic art, culture and civilization. During the Umayyad period (90-91 Hijri), many massacres were committed in the city of Balkh and the city was turned into ruins. Until the end of the Umayyads, Abbasids, Khorasan emirs, Samanids, Ghaznavids and the Great Seljuk State, Belh was very developed in terms of architecture, art, culture and science and trained many scholars. In

the 11th century, there were a hundred villages and towns connected to the City of Balkh. More than 300 scholars were educated in Balkh between the 8th and 12th centuries. With the arrival of Islam in Balkh, educational buildings such as lodges, madrasahs and libraries, which are symbols of Islamic architecture, began to form. There were many languages, religions, races and sects in the city. Since the city was on the east-west trade route, it was a frequent destination for scholars, merchants and travelers, and was also one of the areas of political conflict in the states.

The study has been prepared by making use of important works of the period written in Persian, such as History of Belh Ulema and History of Beyhaki, and it is thought that it will contribute to the field.

Keywords: Balkh, history, islam, ulema